Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 15 август, 1978 шу. ● № 97 ([illegible]). ● Мах 2 кеп.

СИЙЛЕ ХИЙЛА НАЙХАЛАГТАРИЙ!

1978 шера план толамца кхоачаши тIехкхоачаши яра районашта, гIишлон, монтажни, проектни организацешта, гIишлон индустре предприятешта юкъе яьржача социалистически яхьа итогашка а хьежа КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо соцам баьб котъьлинарг а лоархIаш республикански газетий сийлен Улла тIа яхьа, иштта хьожве

РАЙОНИЙ ХЬАЛХАРЧА ГРУППЕ ГIОЛЛА:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНА.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ

ШАЛИНСКИ РАЙОНА,

КХОАЛАГIА МОТТИГ

НАУРСКИ РАЙОНА.

РАЙОНИЙ ШОЛЛАГIЧА ГРУППЕ ГIОЛЛА:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ

МАЛГОБЕКСКИ РАЙОНА.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ КОЛЛЕКТИВАШТА ЮКЪЕ:

«Чечено-Ингушремстрой» треста,

Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-7, СМУ-11,

«Чечингколхозстрой» объединене ПМК-1,

«Чечинггражданпроект» института,

Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене Грозненски аьшкбетона конструкцей завода.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ

«Чечингсельстрой» треста,

Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-6,

«Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене ПМК-1,

«Чечeнингушводстрой» гIишлошъеча управлене Аргунски аьшкбетона конструкцей завода.

КХОАЛАГIА МОТТИГ

Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управленена,

«Югмонтажавтоматика» треста Грозненски управленена,

«Грознефтехимремстрой» треста № 4 йолча специализированни ремстройуправленена,

Грозненски ремонтно-механически предприятена.

Октябрьски Грозненски районаша, «Чечинггазстрой», «Грознефтехимремстрой» тресташа, «Жилгражданстрой» треста цIенош деча комбината, «Кавэлектромонтаж», «Монтажтермоизделия», № 7 йолча «Центроспецстрой» тресташа дика боллх баьлга белгалдоккхалде.

КХАЬ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Дика къахьегама толамаш доахаш чакхбаьккхар дIабаха ворхI бутт «Грознефтегаз» яхача мехкдаьттен гази йоахача управлене коллективо. ИттлагIча пятилетка кхоалагIча шера плани тIаьйца доккхий социалистически декхараш толамца кхоачашдаьд цо. Пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа управлене болхлоша яьккхай 30 миллион кубически метр мехкдаьттаца хьайоагIаш йола газ, хIаьта ворхI бетта планал совгIа даьккхад 5273 тонн газови бензин. Къахьегама овсарле лакхъяра задани пхиъ-ах процент тIехкхоачаш а еш, цуи чотагIа даьккхад планал совгIа мел даьккха газови бензини кийчъяь мехкдаьтта гази. Планал совгIа продукци маьхала яккхарах, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах, кийчъеча продукцега дIабода мах лохбарах укх шера пачхьалкхенна планагIа лаьрхIачул совгIа 178 эзар сом пайда баьб.

Управленерча цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай коммунист Дзоев Борис Васильевич керте латтача № 3 йолча газови цеха коллективо. ВорхI бетта план дикка тIехкхоачашъярал совгIа, укх август бетта заданел совгIа а пхиъ-ах миллион кубически метрал кIезгагIа газ ца яккха дош деннад цо. Иштта дика къа а хьегаш ше тIаийца декхараш тIехкхоачашдеш я коммунист Заругаев. Валентин Германович керте латтача шоллагIча газови цеха коллектив.

СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга иттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера план кхоачашъяра шерра яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхай управленена чуйоагIача брагунски компрессорни станце коллективо. Проектни мощностага а кхоачаш цо даьккхад 212 эзар тонн стабильни доаца газови бензин. Ер шу чакхдалалехьа кхы а 32 эзар тоннал чухнахьа доацаш бензин даккха дош деннад компрессорни станце болхлоша.

Управленерча болхлошта юкъе яьржача социалистически яхье хадданза хьалха а латташ, шоай новкъосташта хьокхам а телаш къахьегаш ба компрессорий машинисташ Ш. Дагаев, А. Канаев, электромонтер В. Мачигов, операторaш А. Гордецова, А. Громова, Д. Баматгиреева, лаборантка, Старопромысловски райсовета депутат Т. Подставкина, механикаш Г. Горский, А. Баканов, кхы дуккхабараш а.

А. ТИЩЕНКО.

ДОАКЪАР IАЛАШДАРА СУХАЛБЕ!

ДЕКАДА ДIАДОЛАДАЬ ЯЛХАГIА ДИ

КПСС ЦК июльски Пленума решенецта жоп а луш ма-хулла дукхагIа доакъараш IалашдаР духьа ерригa шоай торонаш оарцагIъяьха къахьегаш ба укх деношка Гудермесски района «Гудермесский» совхоза механизатораш, кхаш, хьайбаш леладераш.

Укх шера планагIа 1400 тонн йол, 11 эзар тонн силос, 1000 тонн сенаж, 500 тонн баьций витаминни хьоар кийчде дезаш ба уж. ХIанзле кIоагашка силай, дукха хIама ца эшаш 1300 тонн сенаж, IалашъяьЙ 1100 тонн йол, даьккхад 340 тонн баьций витаминни хьоар.

Совхозе 450 гектара тIа дIайийна люцерна я. ХIанз шозлагIа хьокхаш я из. ХIара гектара тIара 70 центнер совгIа моша доакъар доал.

Люцерна 340 гектар тIара чуийца яьккхай хIанзле. Из хьокхача къаьстта хьинаре къахьег механизатораша Х. Сайдсалимовас, М. Арцуева. Балха нормаш 130—140 процент кхоачашъю царех хIаране.

Касарех улла буц хьалъэцаш, цунах холаш, аргIаш деш дика къахьегаш ба Ш. Мартанукаев, Х. Муслимов, кхыбараш.

СУРТА ТIА: «Гудермесский» совхоза механизатораш хьекха насарех улла люцерна хьалъэцаш ба.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Цхьан шерах ах шерах кхоачам хилла доакъар Iалашдеш ба «Сунженски» яхача чуоттадаь хьайбаш кхоабача совхоза болхлой. Къаьстта айденнача хьинарца къахьег механизатораша Хугаев Хьамзатен Саралиев Хьасанен. Ден нормаш 140—150 процент кхоачашъю царех хIаране.

СУРТА ТIА: Доакъар Iалашдеш ба механизатораш Хугаев Хьамзати Саралиев Хьасани.

А. ХАКИЕВА сурт.

ЯЛАТ ЧУЭЦАР

13 АВГУСТ ТIАКХОАЧАШ

РАЙОНАШ	Чуэца деза кхаш	Чуйцар (га): Дерриге хьекхар	Чуйцар (га): Цу даькъа кхоккхаше в оарлаш	Аьрдар (га): Цу даькъе цхьан доьйна хьа	Аьрдар (га): Чуэца хьор процент	Аьрдар (га): Ялат оардача комбайни дIа... оардар	Аьрдар (га): ХIара гектара тIара ялат центнерашца	Аьрдар (га): Пач. доха ялата плана проц. (хьаж. дуген доацаш)
Шелковской	16065	16065	16065	—	100	—	26,7	
Гудермесски	1540	7540	7540	—	100	—	28,3	
Наурски	21247	21247	21247	—	100	—	26,4	
Урус-Мартановски	8365	8365	8365	—	100	—	22,1	
Малгобекски	13990	13750	13500	180	96	3,0	17,0	
Грозненски	44918	44218	42900	184	96	1,2	23,3	
Ачхой-Мартановски	5833	5427	5427	—	93	—	25,2	
Шалински	12236	11336	11300	100	92	1,4	22,0	
Сунженски	25903	25158	23057	825	89	6,3	25,0	
Надтеречни	321867	20715	19183	465	88	4,6	19,8	
Ножай-Юртовски	2514	2050	2050	80	82	5,3	20,0	
Советски	983	782	782	20	80	3,0	16,0	
Назрановски	11294	9678	8146	668	72	6,7	19,8	
Веденски	1034	690	690	14	67	2,0	17,0	
Республике гIолла	193894	187021	180252	2536	93	3,9	23,3	

Ханал ах шу хьалха

ИттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхоачашъяра Горячеводски бурувдеттараша дIайолаяь инициатива республикерча транспортни организацешта юкъе эггара хьалха хьаллаьцар пассажирски транспорта Грозненски объединене коллективо. Шоаш цу даькъе тIаийца декхараш толамца кхоачаши тIехкхоачаши дара шерра социалистически яхь йоаржаьча предприяте водителаша дог гIоздоаха къахьегама толамаш довах укх шера. Цудухьа дIабахача ворхI бетта социалистически яхьа итогаш йича КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома соцамах яхье хьалхара моттиг а хьожаеш, республикански сийлен Улга тIа йихьай пассажирски транспорта Грозненски объединене коллектив.

Из толам боаккхача лоаттабаьча къовсама юкъе дизза дакъа а лоацаш, дог гIоздоаха къахьегама толамаш доахаш дукха водителаш, бригадаш я объединене. Укх шера цхьоалагIча июлага кхоачаш пятилетка хьалхарча кхаь шера план толамца кхоачаши тIехкхоачаши ярах рапорт деннад объеди-

ненерча 80 водитело, шин бригадас. Царех ба водителаш Ф. В. Вагратян, В. Анесоглянц, Л. Н. Николенко, Р. Т. Гайнутдинов, кхы дуккхабараш а. Бригадашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг а йоаккхаш, пятилетка хьалхарча кхаь шера план эггара хьалха кхоачашъяьй Арсамаков Махьмад-Мерза, Наврузов Эскендер керте латтача бригадаша. Пассажирашта даим культурно гIулакх а деш, шоай сменни нормаш юкъера лаьрхIача 130—140 процент кхоачашъю цар.

* * *

Иштта доккхий социалистически декхараш тIаийцад «Оргтехника» производственни объединенена чуйоагIача Грозненски «Электроприбор» завода дуккхача болхлоша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаь болча цхьачар хIанзлехьа рапорт деннад кхаь шера задани кхоачашъярах. Уж санна бараш ткъаьх болхло ва заводе. Царех ба токараш Костоев Хьусена Мухьмад, Глебачев Александр Гаврилович, сверловщик Рыбин Геннадий Васильевич, фрезеровщик Косьянов Юрий Васильевич, кхыбараш. Шоаш кийчъю продукци дикен тIехдикен мара хилийтац цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

МЕХКДАЬТТА ДУКХАГIА ДАККХАРА

1946 шера денз хадданза мехкдаьтта доахаш латт ЦДНГ № 3 (гази мехкдаьттен доаха цех) промыслови территоре тIарча караганочокракски мехкдаьтта тIоанашкара.

Уж тIоанаш хIанз геттара чIоагIа тишденнад. Скважинай дебиташ кIезигъеннай. ТIоанашка мехкдаьтта дукхагIа далийтар духьа чакхъяьха а чакхйоахаш а я Iалаьмате дукха геолого-технически мероприятеш. Мехкдаьтта тоъал алсамдаьккхар тIоанашка фон гази чуахийтар санна йолча мероприятеша.

БIарччача тIоанашта воздействи еча мероприятешца цхьана чакхъяьха а чакхйоахаш а я скважинашкара мехкдаьтта дукхагIа дахара тIаерзаь Iалаьмате дукха. ПАВ скважинай забояшта обработка яр, тIоанашта юкъера хий селективни наькъаца дIакъоастадар, забояшта гонахьарча зонашта термогазохимически обработка яр, забояшта бензоль-бутилови франкцеца обработка яр, кхыяраш санна йола мероприятеш.

Уж мероприятеш юкъеяхьаро алсамйоах скважинай дебиташ, тIоанашкара дукхагIа хьалдоалийт мехкдаьтта. Уж мероприятеш чакхъяхар бахьан долаш 2 шера 2000 тонн гаргга мехкдаьтта даьккхад. ХIаьта а хьал ца доаккхаш дукха мехкдаьтта даллийсад цу тIоанашка кIанз а. Из бакъду цу тIоанашкара 15 — 40 процент мара мехкдаьтта хьалдоалаш ца хиларо.

ХIанз опытно-промышленни хьисапе Iи чуахийта йолаьй Къулбехьен-Вознесенски структура тIоанашка, хIаьта цунах тха чIоагIа догдоахийта а йоалл.

Цул совгIа Къилбаседен-Вознесенски структуре ВДОТ чакхъяккхара (тIоанашта юкъе леллаше а боага кхуврч хьабар) деш кийчон балхаш а да. Цу балхо а иштта алсамйоахаргъя скважинай дебиташ, цунга хьежжа дукхагIа телийтаргда царга мехкдаьтта.

ТIоанашта воздействи яра методаш даим эргайоахаш тоаеш а керда кийчъеш а я. Цудухьа тхога йиш хул мехкдаьтта дахара оттаяь планови заданеш тIехкхоачашъе. Масала, укх шера хьалхарча ялх бетта планал совгIа даьккхад оаха 1288 тонн мехкдаьтта.

ТIоанашта воздействи яра методаш юкъекхухьача дакъа лоац ерригача коллективо. Цхьабакъда цу деша къаьстта хьинаре ба цхьабараш: В. В. Мальцев — начальника заместитель, Н. И. Мезина — йоккхагIйола геолог, М. М. Манаховн С. Э. Цечоеви — мехкдаьтта дахара мастераш, вежарий Николайи Василийи БезугловгIар, П. Бабенкои А. Аксарови — мехкдаьтта доаха операторaш.

Мехкдаьтта лаьгI ца далийтарен алсамдахарен дешаьца цхьана къестаду мехкдаьтта хьагулдаран дIаахийтаран реконструкци яра дешаш а. Масала, укх шера «Спутник-40» яха АГЗУ (автоматизированни групповой замерни установка) оттаьй.

ДIахо а планови заданеш тIехкхоачашъеш дIаяха лаьрхIа я ЦДНГ № 3 коллектив, хIаьта цу гIулакха тхона гIо дергда скважинай къаьнара фонд кердайоаккхаш беча балхо.

М. БАЛАЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттен гази йоахача № 3 йолча цеха начальник.

Ка бола ялат чуийцачул тIехьагIа, мукъадаьхна лаьтта оахаши кийчдеши ба «Наурский» совхоза кхаш леладераш. Къаьстта овсаре къахьег ветерана цхьоалагIча класса тракториста Султанов Вахде. Дийнахьа шин норма е вIаштIехьдоал цун.

СУРТА ТIА: тракторист Султанов Вахди.

С.-Н. АСХАБОВА сурт.

РЕСПУБЛИКА ГIИШЛОШЪЕЧЕИ МОНТАЖНИИ ОРГАНИЗАЦЕИ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАИ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ГIИШЛОНХО ЯХА СИИЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

ГIишлошъяра даькъе дика хIамаш карагIдувларахи республика общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни гIишлонхо яха сийлен цIи лойла:

Банникова Тамара Алексеевнана — «Чечингремстрой» треста Грозненски ремонтно-гIишлошъеча управлене штукатура-маляра,

Баснукаев Зелаудина — «Чечингсельстрой» треста № 920 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна каменщика,

Гациев Висангире Махьмад-Гирена — «Чечинггазстрой» треста Сунженски специализированни гIишлон-монтажни управлене газосварщика,

Жданов Петр Леонидовича — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене «Жилгражданстрой» треста цIеношдеча комбината монтажникий бригадира,

Кочетков Петр Серафимовича — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене «Жилгражданстрой» треста № 8 йолча гIишлон-монтажни управлене штукатурий бригадира,

Кургускина Зинаида Николаевнана — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене № 9 йолча гIишлон-монтажни управлене штукатура-маляра,

Лещев Анатолий Ивановича — «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене № 1 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна начальника,

Мищенко Юрий Петровича — «Кавэлектромонтаж» треста Грозненски управлене электромонтажника,

Турпалов Арби Абдулаевича — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене № 7 йолча гIишлон-монтажни управлене начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.
гор. Грозный,
1978 шу, 7 август.

РЕСПУБЛИКА ГIИШЛОШЪЕЧЕИ МОНТАЖНИИ ОРГАНИЗАЦЕИ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАИ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИИЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

1978 шера социалистически декхараш кхоачашдеча толамаш дахарахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Сийлен грамота лойла:

Алмазов Джабраила Махьмада — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене № 6 йолча гIишлон-монтажни управлене балхаш деча вокхагIчоа,

Ахаев Зайндина — «Чечингушводремстрой» треста Грозненски дIа-юха лелача механизированни колонна экскаватора машиниста,

Ахъядов Павел Усмановича — «Чечингремстройтреста» наькъаши тIаьши техкача управлене прораба,

Бангаев Висит Хамидевича — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене «Чечингстройтранс» производственни транспортни объединене шофера,

Гаймирзаев Хамида — «Чечингколхозстрой» объединене № 1 йолча дIа-юха лелача мехколонна пилорама болхлочоа,

Давыдов Валерий Михайловича — «Ставропольпромвентиляция» треста Орджоникидзевски монтажни управлене Грозненски монтажни участка газоэлектросварщика,

Девотченко Михаил Сергеевича — «Чечингсельстрой» треста механизаце управлене автокрана машиниста,

Зубкова Нина Ивановнана — «Грознефтехимремстрой» треста № 1 йолча специализированни ремонтно-гIишлон управлене инструктора-маляра,

Исарутов Сайхан Исраиловича — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене механизаце управлене автоскрепера машиниста,

Кагерманов Бекхан Шепаевича — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене № 10 йолча специализированни гIишлон-монтажни управлене монтажника,

Кардиальский Петр Викторовича — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене № 2 йолча гIишлон-монтажни управлене каменщика,

Мамедов Анатолий Аббасовича — «Чечинггазстрой» треста шоллагIча Грозненски специализированни гIишлон-монтажни управлене газосварщика,

Мачулин Иван Петровича — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене № 105 йолча дIа-юха лелача колонна плотникий бригадира,

Мутаев Муса Мосаевича — «Чечингсельстрой» треста аьшкбетонни конструкцей Грозненски завода хьу чакхйоахача цеха рамщика,

Орцухаев Мажита — «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене Грозненски автобаза шофера,

Рязанов Борис Ивановича — «Чечингремстрой» треста специализированни управлене слесаря-сантехника,

Сапаева Кулсум Хасановнана — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене № 6 йолча гIишлон-монтажни управлене штукатура-маляра,

Шаповаленко Геннадий Константиновича — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене «Жилгражданстрой» треста цIеношдеча комбината керттерча гIишлонхочоа,

Эльмурзаев Ваха Газабиевича — гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене Грозненски аьшкбетонни конструкцей завода слесаря,

Эльшиев Иса Абуязидовича — «Чечингколхозстрой» объединене автотранспортни боахама автомобила водителя,

Хавснева Бене Губатена — «Чечингсельстрой» треста № 432 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна каменщика.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.
гор. Грозный,
1978 шу, 7 август.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет гулъярах дола УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

ЯлхазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета нислагIа сесси 1978 шера 13 сентябре гор. Грозне гулъе.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.
гор. Грозный,
1978 шу, 11 август.

Халкъа тІахьожам

Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама комитете

Де тІайийцар кхоачашдарах

Нохч-ГІалгІей АССР халкъа тІахьожама Комитето белгалдоаккх, Урус-Мартановски районни халкъа тІахьожама комитето «Латвийски ССР-е халкъа тІахьожама органашта партийни кулгалдарах» болча соцам тІа хьехьекха КПСС ЦК-ас дІадехараш кхоачашдара белггалара болх бaь хилар.

Тохкаргдола дешаш дикагІа хьежаи уйлаьи хьахержа яьннай халкъа тІахьожама комитети группаши, боахама кулгалхошкара дикагІа хьадех партеи правительстваи решенеш, пачхахьалкхен планаши заданеши кхоачашъелга, кІезиг-дукха тоаденнад халкъа тІахьожама группаи постийи гІулакхашта ду кулгал, балха хьакъехьара цар отчеташ массаза а районни халкъа тІахьожама комитета заседанешка юац.

Цунца цхьана, Урус-Мартановски районни халкъа тІахьожама комитетои цун председатела нов. З. Х. Такаевеи де доагІар даьдац «Латвийски ССР-е халкъа тІахьожама органашта партийни кулгалдарах» болча КПСС ЦК соцамо дІадехараш кхоачашдарах лаьца 1977 шера 25 марта Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама Комитето «Урус-Мартановски районни халкъа тІахьожама балха хьакъехьа» баь соцем кхоачашбара. КПСС ЦК-ас дІадехараш, 1977 шера 25 мартерча Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама Комитета соцам тІа белгалъяь предложенеши рекомендацеши кхоачашъяра кхы тІа а мероприятеш кийчъяц. Цул совгІа, из соцам цхьаннахьа а бийцабац, халкъа тІахьожама группай председателашта дІабовзийтабац из, лакхе цІераш яьха соцамаш кхоачашдара дешаш хьахьекхадац комитета балха хІара деннарчеи перспективнии планашка (1977—1978 шераш).

Иштта кхоачаш ца ещ йитай Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама Комитета мартовски (1977 шера) соцам кхоачашбара хьакъехьара доклад 1978 шера 20 январе хьачулойла еьнна республика халкъа тІахьожама Комитето енна хинна задани.

Урус-Мартановски районни халкъа тІахьожама комитета председатела нов. З. Х. Такаевна дІехойталда Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама Комитета соцамашца, цун предложенеш, рекомендацеш, поручéнеш кхоачашъярца лелабеш бола цу тайпара никъ мегаргбоацилга а цу тайпара моттиг кхы цІаькха нийсъелча шийна лира бехк бергболга а.

Теркаме эцийла дош тохкачеи кийчдечеи хана хьагучадаьхá дукха кхоачамбоацарашй теркалданза дисараши тоадаьд, «Латвийски ССР-е халкъа тІахьожама органашта партийни кулгалдара хьакъехьа» КПСС ЦК-ас дІадийхараш, цу дешах лаьца 1977 шера 25 марта баьча соцам тІа хьахьекха Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІехьожама Комитета предложенеши рекомедацеши тешшаме кхоачашъяра 1978 шера чакхъяха мероприятеш оттаяьй аьнна нов. З. Х. Такаева яь заявлени.

Е соцам кхоачашбара хьакъехьа 1979 шера 1 январь хьатІакхачалехьа республикански халкъа тІахьожама Комитетага хоам болба районни комитето.

Дулха кхомбе

Белгалдоаккхалда, «Грозненский шурий» совхозеи (хьалха хинна директор нов. Табацков, керттера бухгалтер нов. Мамхелов) Ленина цІерагІча колхозеи (председатель нов. Емельянов, керттера бухгалтер нов. Тепсуев) кулгалхоша цу дешаца дувзадейна КПСС Грозненски райкома бюрои районни халкъа тІахьожама комитетеи заседанешка шоаш бувцарах е йоагІаш йола выводаш ца яь, боахамий чурча гІулакхашка хІанз а дукха дулх дІаухийташ а цу тІа пачхьалкхенга из дохкара план кхоачаш ца еш а хилар.

Кулгалхой оагІонгахьара довли тІахьожами ца хилар бахьан долаш укх шера пхе бетта «Грозненский шурий» совхозе шоай гІулакхашка дІадахийтад 56 тонн дулх, е дерриге хьадаьккхачох 16 процент гаргга, укх шера хьалхарча ялх бетта оттаяь хинна лимит 32 тонн мара йоаццаше а, Ленина цІерагІча колхозе дийна долаш эза дулх 34 тонн е 19 процент дІадахийтад.

«Совхозашеи пачхахьалкхен юртбоахама кхыча предприятешеи цу боахамий болхлошкеи гІулакхерча нахагеи дулх, шура, фуащ дохкара условей хьакъехьа» 1970 шера 18 мае № 335 а йолаш баь СССР Министрий Совета соцам тепха а беш пачхахьалкхен рознични маьхали планови маьхали лохагІча маьхах дийнад дулх болхлошка, колхозхошка, гІулакхерча нахага, хІаьта из бахьан долаш пачхахьалкхенна 3 эзар сома гаргга зе даьд «Грозненский шурий» совхозе, хІаьта Ленина цІерагІча колхозе — 2 эзар совгІча сома.

ЧІоаггІа телхаю доадечá доахана учет. «Грозненский шурий» совхоза фермашка дуккха моттигаш хиннай гІерадаьннача хьайбаех йола даннеш инвентаризационни описа юкъе ца хьош, хІаьта из бахьан долаш учет кегалў, хьайбаш тІерадувларах (доаданза ца доалаш, къаьсттача гІулакхашта урс хьекха) уттаеча акташ тІа уттадеш дола дозал инвентаризаце описа тІарчул 100 а кхы дукхегІа а килограмм лохагІа хул.

Пачхахьалкхен дисциплина телхаеча боахамий кулгалхошкара деха доагІар дизза хьадехац Грозненски райисполкома юрта боахама управлене (керттера зоотехник нов. Варламова), Грозненски района юртбоахама продукташ кийчъяреи цар дикалеи дешашта йолча Госинспекце (нов. Плиев), колхозашкеи совхозашкеи дулх дахийта доагІача мара дІа ца дахийтара тІахьожам лоаттабелга Іалашдац.

Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама министерства (министра заместитель нов. Бакаев) колхозаши совхозаши дулх чулоаттадергдолча холодильни установкашца Іалашъяра дешаш къестадац, доаданза ца доалащ дола доахан шоай ханнахьа дулха комбинате дІачутелга Іалашдац.

«Грозненский шурий» совхоза (нн. Петросов, Мамхелов), Ленина цІерагІча колхоза (нн. Емельянов, Тепсуев), Грозненски райисполкома юрта боахама управлени (нов. Варлэмова), цу района юртбоахама продукташ кийчъяреи цар дикалеи дешашта йолча Госинспекце (нов. Плиев) кулгалхой декхарийла болба укх соцем тІе белгалдаь кхоачамбоацараш дІадаха. Боахама чурча гІулакхашка дулх дІаахийтараи из маьхала даккхара хІанз лелаю Положени кхоачашъяраи лира пачхахьалкхен порядок оттаяр духьа кийч а даь, гІулакхаш чакхдоахалда.

Цу гІулакха даьчох лаьца республикански Комитетага хоам болба 1979 шера январе.

Болхлошцеи гІулакхерча нахацеи расчеташ еча хана расценкаши маьхаши харцахьа уттадарах, боахама чурча гІулакхашка дулх дІаухийтача хана харцахьара гІулакхаш леладар бахьан долаш пачхахьалкхенна даьзе цхьадолча даькъе юхаметтаоттадар духьа шин бетта алапе боараме (400 сом) такха ахча тІадожадолда «Грозненский шурий» совхоза керттерча бухгалтера нов. А. И. Мамхеловна.

Ленина цІерагІча колхоза председатела нов. Емельянова бехктокхамах дола дош Комитета аргІанарча заседане из ше тІа а волаш къоастадолда.

Грозненски района юрта боахама/управлене керттерча зоотехника нов. Варламовайна, юртбоахама продукташ кийчъяреи цар дикалеи дешашта йолча Госинспекце начальника нов. Плиевна, Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама министра заместитела нов. Бакаевна дІахойталда, боахамий чурча гІулакхашка дулх дІаухийтача, боахамий болхлошка, колхозхошка, гІулакхерча нахага из дохкара условеш кхоачашъеча, дулх чулоаттадергдолча холодильни установкашца колхозаши совхозаши Іалашъяра дешаш къестадеча, доаданза ца доала доахан шоай ханнахьа дулха комбинате дІачутелача хана цар оагІонгахьара тІахьожам лоаттабаь ца хилар.

Назрановски Г. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода халкъа тІахьожамхой керттера группа 28 сагах латт. Цунна чуйоагІа 6 сектор: производственни, торгово-бытовой, материальни рузкъан доалдара, къахьегамеи алапеи, къахьегама дисциплина, производства культураи промсанитарии.

Цар массане а шоай болх хьалхе а чІоагІъяьча планагІа бу. Цу тІа керттера моттиг тайп-тайпара гІулакхаш иштта вІаштІехьдаьхад хьожаш еча рейдаша дІалоац. Иштта, алхха цхьан бетта пхезза техкар завода халкъа тІахьожамхоша болхлой шоай ханнахьа балха хьаахара гІулакх. Гучадаьлар цхьаццабараш шоай ханнахьа хьакхоачаш ца хилар, цун бахьанашка хьежар. Уж кхоачамбоацараш дуккхача даькъе транспорт тоъаш ца хилар бахьая долаш а нийслора. Цу хьакъехьа завода кулгалхошка хоам баь ца Іеш парте райкомеи халкъа тІахьожама районни комитетеи дош къоастаде дІачудехлар цар. Иштта, гІулакх бокъалгахьа даккхалца сатенэар халкъа тІахьожамхой.

Белггала гІулакхаш чакхдоах производства культурагеи промсанитарнягеи хьожача секторо а. Цар кулгалхошта хьалхашка дош оттадаьчул тІехьагІа сборочни цехера телха хинна уйнаши вентиляционни установкаши хийцар.

Шоай балха керттерча декхарех цаІ лерхІаш ба халкъа тІахьожамхой пачхахьалкхен рузкъа кхомбеш лелаелга, экономе режим чІоагІъелга. Цу хьакъехьа шоаш хьагучадоаха кхоачамбоацараш дІадахара кІезига къахьийгадац керттерча группа а цехашка вІашагІъехкача посташа а. ХІаьта уж заводе ворхІ я, чувоагІаш 32 саг а волаш.

СУРТА ТІА: (аьттехьара аьрдехьа) завода керттерча группа председатель Муталиев Идриса Бек-Хан, цун заместитель Сидакова Ольга Харитоновна, керттерча группа членаш Албогачиев Мухьмада Тембулат, Сагов Хьасана Иоакъап шоай де дезарий хьакъехьа дагабоалаш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

БЕ БОАГГІА БЕХК БАЬБ

Сунженски района дукхагІдолча боахамий кхашка ипатовски методагІа ялат чуэца транспортни комплексаш вІашагІ а ехна хийцца чакхдоахаш да кІи-марс чуберзабара балхаш.

Цхьабакъда, халахете а, из ала йиш яц «Сунженский», «Серноводский» яхача совхозашка латтача гІулакхех. Халкъа тІахьожама районни комитето юрта боахама управленеца цхьана укх деношка тохкам бича цу боахамий кхашка ялат чуэцача доккхий кхоачамбоацараш гучадаьхад.

Техника лерттІа кийч ца лр, из ехача тоаяра кхай тІасиха технически гІулакх дара доалаш оарц ца хилар бахьан долаш цкъаза аханега дІакхоачаш йола техника цхьацца хІама эшаш зехьа латташ хулар цу боахамашка. Тоъаш бац боахамашка механизатораш кхыметтел цхьан сменагІа болх бара а.

Цу дерригне новкъарле йора ханнахьеи ца доадеши ялат чунйца даккхара. «Серноводский» совхозе хІара комбайно юкъера лаьрхІача дийнахьа 3,6 гектара тІара мара чуэцацар ялат. Иштта, цу боахамерча керттерча агронома Б. Ю. Полонкоева, кхоалагІча тракторни бригада кулгалхочун С. М. Сугаиповеи агронома Н. А. Абдурахмановеи бехкагІа 140 гектар кхай участкера ялат цІена чуэцанзар. Шоаш хьалха кхай йистош хьокхача хана даь насараш хьалъийна оарда а ца сардаш дІахо ялат хьокхаш дІабахаб.

Эсала латт боахаме ялата учет лелаелгеи цун хьурмат делгеи. Оттаьча порядкагІа леладац боахаме машинаца ялат ийца дІаводача водителан накладнойш хьаязъелга. Из бахьан долаш ялатах еттача автомашина дозал хьалха хинначул 120 килограмм эшашагІа хулаш моттигаш хиннай. Иштта, хьалаш хилар бахьан долаш ши тоннал совгІа лочкъдаь ялат дихьад агромелиоративни объединера укхаза вайга хиннача водителa А. Оздоева. Цун дош суде дийца а дийца доагІаш дола таІазар даьд цунна.

Комитето теркаме ийцар «Серноводский» совхоза кулгалхоша ялат доадарах бехке хинна Сугаипови Абдурахманови бехктокхаме эза хиларах баь хоам. Дайнача ялата мах хьабаьккхаб царгара.

Ялат чуэцача балхаш во вІаштІехьдахарахи ялатах мукъадаьннача кхашка шоэлагІа культураш дІаера йоакхо цо ярахи «Серноводский» совхоза директора нов. Тепсаевна, керттреча агронома нов. Полонкоевна, керттерча инженера Сатабаевна цІенхаштта бехк баьб.

КІи-марс чуберзабеча хана дукха кхоачамбоацараш хилийтарах «Сунженский» совхоза директора нов. Крылевскаяна КПСС райкомо цунна бехк баьлга теркал а даь цун дош дувцарах кхоачамбир халкъа тІахьожама районни комитето, хІаьта цу совхоза керттерча агронома нов. Костоевна, керттерча бухгалтера нов. Ганижевна выговораш елар.

ЦІенхаштта кхоачамбоацараш да «Сунженский» совхозе а. 1978 шерара хьувкъам бахьан балхаш ледара вІаштІехьдаьхад боахама кхашка. Керттерча агронома Х. Костоева шийга халкъа тІахьожама районни комитета заседане хьаттача хьаала ханзар юкъера лаьрхІача хІара комбайно, жатка цхьан дийнахьа а деррига а мел ялат чуийцад.

Комитето хьадийхар цу боахамий кулгалхошкара лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадоахилга, хІаьта халкъа тІахьожама группашкара болх дикка тоабелга.

В. ЧЕКУНОВ,
Сунженски районни халкъа тІахьожама комитета председатель.

Ленински комсомола 60 шу дизарга

НОАХАЛА СИБАТ

Сона хьалхашка улл типографски басарий хьаж а ца йовш дола керда книжка. Беттагаргаш тІарча массехк сурто воажкх со цунах дувцаш дола хІамаш аз дукха дийшача а хезача а тамашийнача хозача дунен тІа. Дицдаланза да хІанзарча ханаца нийсдича дукха хьалха яздаьча «Марчука гитара лекх...» яхача Александра Пахмутовай илле дешаш. Уж дагадехар сона атта а доха бахьан доацаш а ца дохаш: книжка автор вай цІи яьикха вовзаш вола Братски ГЭС хьалъеш хинна гІишлонхо Алексей Марчук ва. Братсках долча цун документальни повеста корта а лирически ба — «ГІанахьа яйра сона город».

Повесть арадаьккхад Иркутске Малхбоален-Сибирски книжни издательства. Ленински комсомола 60 шу дизара хетадаь да из, хІаьта арадаьннад «Иштта чІоагІлу болат» яхача тематически серех. Са истола тІа улл «ЛадувгІа Дивногорега» яха цу серех дола цхьаькха книжка а. Цун автор — журналист Владимир Зыков. Цо а лархІа бокъо а йолаш гІишлонхо лерхІ шийх, дуккхача шерашка Красноярски ГЭС хьалъеча хиннав из. ХІаьта хІанз ший комсомольски къонал дагаеха, 60-ча шерашкарча ший дикача доттагІех-комсомольцех дІайха дош оалаш талантливи книжка яздаьд цо.

«Иштта чІоагІлу болат»... Цу комсомолах долча дикагІча книжкашта кхайкаьча Еррийроссийски конкурса пхе серех цхьанне произведенеша дог гІоздоах книжкаш дешачун. Цар хьахьувкх нарчагинций — шоай даьйи даь даьйн традицеш дІахо а хьош, пятилеткай къахьегама фронташка массови турпалал хьахьувкхача, парте моллагІа задани сийленца кхоачашъеча къонача советски ноахала сийрда сибат.

Комсомолах долча книжкашта йолча Еррироссийски конкурса историе итт шу гаргга да. Цун идея хьахиннай, «ВЛКСМ 50 шу дизарахи кагирхошта коммунистически кхетам балара декхарехи» КПСС Центральни Комитето соцам баьчул тІехьагІа. Цу лоархІамегІарча документа тІа парте хьалхадоахар бераштеи кхувш боагІараштеи дола литература дукхагІа арахецанза а цун идейно-художественни боарам лакхбанза а барг ца хилар. Комсомола лоІаме кхоъ книжни издательство (центральни яр — «Молодая гвардия», шиъ республикански — «Молодь» Украинеи «Еш гвардия» Узбекистанеи) хилар лаьрхІача а, декхар чоалхане дац ала йиш йолаш дацар. ХІаьта мехка-м кхы а бІаьш республикански областнойи книжни издательстваш ма йий. Фу де деза цар комсомолацара бувзам чІоагІбара кагирхошта яраш меттел, кагирхоех, цар вахарах, къахьегама, дешарах йола чІоагІа эша, дикаяръяь произведенеш арахецара цар теркам тІабахийтара?

Цу хьакъехьара идея елар Российски Федераце издательша. ВЛКСМ ЦК-ца цхьан чІоагІдир комсомолах дикагІдолча книжкана республикай издательствай конкурс чакхйоаккхилга. Цу даькъера хьалхара конкурс В. И. Ленин ваь бІаь шу дизара хетаь яр. Опыт дика хилар, цу хана денз традиционни а хинна дІаэттай конкурс, хІанз, комсомола юбилей хулаш, диазлагІа итогаш ергья цун.

Сенах латт лоацца цу дикача опыта чулоацам? Эггара хьалха комсомолах, цун тайп-тайпарча отрядий гІулакхех дола литература арахецилга планах де даьннад. ХІара издательства кийчду «Иштта йоах тха дего», «Иштта чІоагІденнад болат», «Даьй иллеш чакхдоахаргда», «Хьай седкъа лотабе», «Ильича марша тІа» яхача пхе серех цхьаннех дола книжкаш. Бовзаш бола писателаш, журналисташ, художникаш, комсомольскии издательскии болхлой юкъе а болаш йолча конкурса жюре мах бу тема лоархІама, из мишта яьшхай, технически кхоачашъяра боарама. ДикагІйолча издательствашта, хІаьта иштта авторашта, редакцешта, художникашта, полиграфисташта конкурса итогех ВЛКСМ ЦК-и издательствай, полиграфе, книжни торговле гІулакхашта йолча РСФСР Министрий Совета Пачхахьалкхен комитетеи премеши лаьрххІа йола дипломаши тел.

Иштта да хетаргахьа, конкурс вІаштІехьъяккхарах а цун технологех а ала доагІар. ХІаьта мишта дувцаргда тахан кагирхошта арахецача книжкаша хьагойтача энтузиазмах, творчески яхьах, шоай гІулакх дезаш хиларах, дикача говзалах? Духхьашхарча конкурсе 28 книжка дар, укх шера бІаь совгІа хургда уж жюри хьажа езаш.

Цу толама кІийле я комсомола комитеташтеи издателаштеи юкъера доттагІал. Деррига дІадолалуш ВЛКСМ обкомо, крайкомо издательстваца цхьан къоастаю яздергдолча книжкай темаши цар автораши. Дуккхача городашка хьаяь я рукописашта рецензеш яра а, авторашта нхы новкъостал дара, а йола общественни редколлегеш. ХІаьта гІулакха цунах ши пайда боал: конкурсни книжкаша бокъонца хьахьувкх комсомольски организацей вахара эгтара къаьгагІйола оагІош, хІаьта уж гІулакхах кхета а кхеташ дика яайий а хул.

Аз цІи яьккхай «ЛадувгІа Дивногорега» яхача красноярца В. Зыкова книжка. Ши шу хьалха цунна хьожаьяр хьалхара преми. Конкурса лауреат хилар Красноярски издательствах а. Книжкаш дешараша хозахеташ тІайицар укхаза арадаьнна «Моаршал да хьога. Абакан-Тайшет» яха гІишлошъерех-машиннаькъахоех йолча очерклий сборник. Красноярций боккха толам хилар крас ударни комсомольски гІишлош хьалъеча дакъа лоацаш хиннарех дола сборникаши повесташи. Красноярски ГЭС хьалъяьча къонача гІишлонхой гІулакхехи уйлаехи дувцаш я ший Іалаьмате боккха вахара низаца, лакхача патриотически кхохкамца цецвоаккха «СибарегІара письмош» яха документальни трилоги.

Итт шера лоархІам болча хана Малхбузен-Сибирски издательства арахийцай Новосибирске шовзткъе итт том дола «СибарегІен къона проза» яха библиотека. Вай мехка тамашийнача, цІимхарча, хозача йиста руэкІаш карадерадеш боахкача советски кагирхой турпала гІулакхех талантливо дувца новкъостал деча коллективни кхоллама къаьгга хьокхам ба из. Цу серена яла а йоагІаш еннай Ленински комсомола преми. ХІаьта хІанз «Современник» яха издательство йолаеннай «Русское поле» оала цхьаьнха библиотека арахеца. Из хетаьй РСФСР Іаьржа лаьтта доаца зона хийца эргайоаккхача кагирхоша лоацача даькъа.

ТІеххьара а цхьакха чІоагІа лоархІаме а дог хьоасташ а дола хІама белгалданкха лов сона. Цу дикача произведенеи авторашта юкъе тІехь-тІехьа дукхагІа хул цар турпалаш шоаш — къахьегаме хьалхалаттараши новатораши, шоай къахьегам, шоай вахар комсомола, цун турпала гІулакхий символ хинна дІаэтта нах. Татьяна Федорова — йовзаш йола метро хьалъеча дакъалаьцар, Степан Витченко — кагирхой хьехамчий болам дІаболабаьрех цаІ. Цар книжкаш — кхувш боагІаращца ду вахара никъ нийса харжийтара, лакха нравственни идеалаш йолаш уж хилийтара тІадерзадаь дола хьаькъалерш, цІенча дег тІара къамаьлаш.

ТІеххьарча шерашка арадийннача дуккхача книжкаша новкъостал ду комсомольски организацеша оеча КПСС XXV съезда решенеш, иттлагІча пятилетка заданеш кхоачашъяра тІаберзаоаьча балха дикагІйола опыт вІашагІтоха а дІайоаржае а. Иоккха библиотека хиннай Байкало-Амурски магистраль хьабарах долча книжкаех. Уж арадувл ВАМ-а зонерча издательствашка дийнна ца Іеш, дуккхача союзни республикашка а. ХІаьта 1974 — 1978 шерашка арадаьнна бІаьшереи магистраль хьалъерий турпала гІулакхех дола деррига книжкаш 100 совгІа да.

Кхы а я комсомола, цун сийлен гІулакхий художественни а публицистически а летопись хьаяра гІо деш йола балха эффективни формаш. Алхха цхьаярий цІераш йоахаргья аз: «Карчагинцы — 70-х» яха ерригсоюзни литературни конкурс, «Къонача автора хьалхарча книжкана йола» конкурс, «Молодая гвардия» яхача издательстве хьаю «Къона оазаш» оалаш йола комсомольски а пионерски а газеташ тІеи журналаш тІеи араювлача очеркех латта лаьрхІа йола сереш.

Вай ханара керттера гІишлош хьалъеча, юрта боахам дІахо дегІабоалабара лоаттабеча къовсаме, заводашкарчеи шахташкарчеи хІара деннарча халача къахьегаме, тІагІертта дешача хьа а хул дегІа а доагІа Советий Мехка къона карчагински ноахал. ХІаьта комсомолах дола хІара книжка — из коммунистически общество хьинаре хьалъерий вахара керда оагІув — поэтий, Іилмахой, керда иразкхоллар ий.

Владимир СЕРЕДИН, (АПН).

КЪАХЬЕГАМХОЙ ПИСЬМОЙ ЙОАКХО Е

Халкъа тІахьожама городской комитет дукха ха йоацаш хьежай Заводской районни комитето «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа къахьегамхой письмошца бу болх дІахо эргабоаккхаш тоабарах» бола КПСС ЦК соцам кхоачашбара гІулакхага. Белгалдаьккхар цу даькъе комитето белггала болх чакхбоаккхаш хилар.

ДІадахача шера къоастадаьд 52 письмо, тІайийцав 17 саг. Районни комитето хаданза тохк предприятешка, организацешка письмош къестадареи гражданаш тІайибареи дош. Цхьан шера ялхазза цу гІулакхага хьежаб укхаза.

Цунца цхьана из болх вІаштІехьбоаккхача цар нийсдолийта кхоачамбоацараш а белгалдаьхар городской комитето. Письмошца болх бареи гражданаш тІайибареи гІулакх тоадара лаьрххІа мероприятеш оттаьяц. Уж дешаш юкъедахьийтадац халкъа тІахьожамхой массазарча семинара программана.

Городской комитето тохкам баьча В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод, № 1 йолча гІишлошта материалаш хьаю комбинат, «Грознефтеоргсинтез» объединене жилищно-коммунальни управлени санна йолча коллективай халкъа тІахьожама группашка письмошца болх бара секцеш хьаяьяц, беррига халкъа тІахьожамхой бац массаза кхоачашдара хьадда декхараш тІадехка.

ХІанз а моттигаш нийслу заявленешта, жалобашта йоагІача тайпара учети регистрацин елга телхадеш, уж лерттІа теркал ца еш, ханаш тІехьаяьхе къестаеш, жопаш ца телаш.

Халкъа тІахьожама городской комитето тІайийцача соцам тІа белгалдаьккхар хІара письмо, жалоба теркам тІабахийтан корта болаши къоастае езилга, волокитеи бюрократизми ца хилийтара цІенхаштта къовсам лоаттабе безилга, письмош, жалобаш къестаяра, царна учет лелаяра гІулакх тоадар духьа мероприятеш отта а яь чакхъяханза яргйоацилга.

БОЛХ ТОАБИНЗА БАРГБАЦ

№ 1 йолча гІишлон материалий комбината укх тІехьарча ханалца къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъелга дуккхаза юкъагІдитад. 1977 шера цун хьокхам 96,5 процент мара хиланзар, 18 эзар сома кхоачаш ца еш йисай валах продукци якихара план а. 1976 шерарчул 2,7 процент кІезигъеннай дІадахача шера арахийца кирпишк, къахьегама овсарлел 7,8 процент тІехдаьннад алапи лакхлулга.

Комбинате хІанз а лакха ба кулгашца деча балхий боарам, боаггІача тайпара къовсам лоаттабац оборудоване сменноста коэффициент лакхъяра, лерттІа пайда эцац производственни низалех (кирпишк еча — 76,6, кІира еча — 75,7, гипс еча 63,3 процент). Цехаши участкаши шеръяреи технически эргайоаккхаш кийчъяреи балхаш ледара латт.

ХІанз а балха юкъейоалаяьяц продукце дикала кулгалдара комплексни система. Кхоачашъяьяц дикал лакха йола кирпишки кІиреи арахецара план. Комбинате эффективно пайда ийбац доагороэнергетически ресурсаех, социалистически доалахье лерттІа лораелга Іалашдаьдац. Соахка йоагІачул тІех йоаьй газ 6098 кубически метр, Іи 234 гигокалорий, электроэнерги 67097 киловатт-сахьат.

ЦІенхаштта кхоачамбоацараш да кадраш хьахоржача, уж балха тІа дІа-юха нийсъеча, царна кхетам луча, дисциплина чІоагІъеча. 1977 шера кирпишкаш еча цеха виъ начальник хийцав, прогулаш яьраш 194 саг ва е берригнех 38 процент бараш, 558 сага-ди доз а деш.

Геттара дукха хувцалу балха тІа кадраш. Шера хьаийцав 506 саг (99,2 процент), мукъавалийтав 499 саг.

Лакхе белгалдаьча кхоачамбоацараша хьагойт комбината хьалха хиннача директора З. П. Баталовеи керттерча инженера Н. Е. Швецеи КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленумо къахьегама овсарле лакхъяра даькъе дІадийхар кхоачаш ца даьлга. Халкъа тІахьожама группа (председатель В. М. Демченко) боаггІаш бола тІахьожам лоаттабац продукци арахецара, къахьегама овсарле лакхъяра, кийчъеча продукце дикал айяра, керда техникеи технологии балха юкъейоалаяра оттадаь декхараш ханнахьа кхоачашделга Іалашдара.

Халкъа тІахьожама городской комитето комбината кердача кулгалхошкара хьадийхар лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадоахилга а 1978 шера ерригa планови заданеш шеко йоацаш кхоачашъяр Іалашделга а.

№ 15 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепатеха араьннай КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропаганди агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргІанара номер. «КПСС XXV съезда наькъагІа» яхача рубрикаца дІайолалу из. Цу рубрикана кІал я «Кхайи фермайи продукцеш дукхагІа» аьнна йола передовой статья. «КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума итогехи КПСС ЦК соцам тІареи КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева «СССР юрта боахам дІахо дегІабоалабарах» яхача докладa тІареи хьадоагІа декхараш кхоачашдара областной партийни организацена хьалхашка латтача декхарехи» яхаш КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. Власова яь доклад ювцаш йолча парте Нохч-ГІалгІай обкома Х пленумах дувцаш я из.

Иштта кепатеха араьннай «Юрта боахам дегІабоалабар — дерригача халкъа гІулакх, юкъара йоакхо» аьнна корта болаш КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева «СССР юрта боахам дІахо дегІабоалабарах» аьнна КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленуме яьча докладах беседаши информацеши яра дола методически хьехамаш.

«ЛоархІаме даташ» яхача рубрикана кІал я ВЛКСМ 60 шу дизарга «Ударни гІишлошка — кагирхой» аьнна ВЛКСМ обкома секретара Х. Дзейтова язъяь материал, иштта комсомола 60 шу дизара юбилейна хетаяь йола партийни архива документашцара «Сийдолаш да хьа гІулакх, комсомол» яха цифрайи фактийни подборка.

«ГІишлошта — йоккхий темпаш, дикал» иштта корта болаш блокнота тІа араьннай КПСС обкома гІишлой отдела заведующе Е. Тумсоева язъяь статья.

«Физкультурника Ерригсоюзни денна» хетаяь цифрайи фактайи подборка а кораергья дешараштa цу тІа. Иштта, Грозне геофизически служба 50 шу дизарах «Хьалха латта отряд хилар» аьнна «Грознефтегеофизика» треста керттерча инженера З. Воцалевске материал я блокнота тІа.

ХIАРАВАР—ШИЙ ДЕКХАР ДОВЗАШ

Дика хьувкъам ба Назрановски совхоз-техникума ялаташ леладераша укх шера кхебаьр. 850 гектар гаргга ялат да дерригa чуэца дезар.

— Ялат чуэца доладалалехьа дикка хьалха дийца чIоагIдир оаха социалистически яхьа гIулакхаш, — йоах совхоз-техникума партийни организаце секретара Умаров Беслана. Ялат чуийца а даьна итогаш яьчул тIехьагIа кIувс бала лаьрхIад оаха хьалхара моттиг яьккхача комбайнера. ШоллагIа моттиг яьккхачоа приемник лургья, хIаьта кхоалагIа моттиг яьккхачоа — 100 сом. Цул совгIа, ялат чуийца даккхара белгалдаьча пхе дийнахьа вIаштта хьалхара моттиг яьккхачоа хIара денна 20 сом преми, шоллагIа моттиг яьккхачоа — 15 сом, кхоалагIа моттиг яьккхачоа — 10 сом. Карара кара тела вымпел а лу. Хьалхле лелаерашта арахец «Молнеш», «боевой листокаш». Иштта хьалаш да ялат чуэцача дакъа лоацача шофераашта а...

Совхоз-техникума кхашкара гурахьа дийна ялат чуэцаш 10 комбайн я. Цхьаккха комбайнер а вац дийнахьара ший балха норма кхоачаш цу еш. Царна юкъе яьржай социалистически яхь. ХIанз цIе вымпел ягIа Хамхоев Ахьмада комбайна тIа. КIираргIа хьалхара моттиг яккхарах дукха ахча деннад цунна. Ялат чуэца болабеннача дийнахьа деиз хьалхле лелаеш хьавоагIа комбайнер — коммунист Канцыгов Муса.

— Муса тха дикагIйолча комбайнерех цаI ва, — дувц совхоз-техникума директора Цокиев Мухтара. — ДIабахача бетта 25 дийнахьа доладеннад тхо ка бола ялат чуэца. Укх шера ялат чуэца дIадоладе бокъо елар Канцыгов Мусайна. Шийх бенна тешам боабац цо. Цун комбайна тIа дукхагIйолча хана лелаш я карара кара тела ЦIе вымпел. ХIаьта массарел доккхагIа толамаш хиларах ахчан преми а эц цо, балха пхи ди чакхдаьнначул тIехьагIа торжественни хьалс дIалу из.

Канцыгов Муса тхоашта бIаргагор ловш ялат чуэцаш латтачахьа дIадоладелар тхо. Муса ший комбайна бункер чура ялат Мальсагов Рашида лелаеча машина чу Iочудоассадеш воаллар.

— Ялат миштад шун укх шера? — хьаттар оаха.

— Соахка санна деце а, хьувкъам во бац, — йоах Мусас. Ялата фийг биза ба. Цхьайолча участкера гектара тIара 39—40 центнер йоал.

— Тхо эггара хьалха ялат чуэца доладеннача хана, — дувц совхоза агронома Султыгов Мухьмада, — цхьайолча участкашкара. хIара гектара тIара 50 центнер гаргга доалар ялат. Цхьабакъда, ер оаха хIанз чуэца ши кха эсалагIа да. Цудухьа юкъера лаьрхIача совхозе хIара гектара тIара 24 центнер мара ялац, планагIа-м 20 центнер мара яцар. Кхыча участкашка из дукхагIа хургья. ХIанзчул тIехьагIа тха чуэца деза 150 гектара тIа хьекха улла кIа, 50 гектар мукх, 50 гектар кен.

ДIахо совхоз-техникума директорацеи специалистащеи хиннача къамаьлагIа сона гучадаьлар дерригa ший вахар лаьттанца дийза вола къахьегама саг Муса хилар. Шийна 45 шу мара деце а, 31-гIа шу да Мусас механизаторалла болх бу. ХIаьта комбайнер вола 16 шу да. Ший Даьхен, халкъа духьа цо хьийга къа зехьа дайнадац. Дуккхаза а тийнпай цунна сийлен грамоташ, ахчан совгIаташ. 1972 шера доккхий толамаш дахарах Канцыгов Мусайна елар «Знак Почета» яха орден, хIаьта 1973 шера социалистически яхье котваьннилга а лаьрхIа КПСС Нохч-ГIалгIай обкомеи, республика Министрий Советеи, облсовпрофеи баьча соцамагIа пачхьалкхен маьхагIа «Жигули» яха машина а хьожайир цунна.

— КIантий ба тха механизатораш, — йоах совхоз-техникума директора Цокиев Мухтара. — Цар къахьегамах хьахулаш да-кх дерригa беркат. ИттлагIча пятилетка укх кхаь шера района боахамашта юкъе хIара шера хьувкъам дикагIа кхебеш хьадоагIа тхо. Соахка хIара гектара тIара оаха чубера 28 центнер мукхи. 26.5 центнер кIаи, 25 центнер фуалъякха хьажкIаши. Вешта аьлча, хIара гектара тIара оаха чудена ялат 26 центнер хилар. ХIаьта укх шера а 25 центнерал кIезигагIа доацаш ялат тхоашта цхьан гектаро лургхиларах дог тийна а да. ТIаккха тха вIаштIехьадоал пачхьалкхенга ялат доккхара диъ шера план укх шера а кхоачашъе. Укх шера тхо пачхьалкхенга доккха дезаш дар 700 тонн гаргга ялат. ХIанале оаха дехкар да 770 тонн. Тха безам ба 850 тонн совгIа ялат доккха.

Ялата гIулакхa совхоз-техникум района вокх боахамел тIех хилар да шоай доалахьа долча лаьттах бокъонцарча даьша санна мугIарерча механизаторга деиз керттерча специалистага кхаччалца болча берригача наха йоагтIача тайпара йоакхо елга.

— Тха доалахьа 3000 гектар совгIа лаьтта да,— яхаш дувц керттерча агронома Султыгов Мухьмада. ХIамаш дIаювш дола лаьтта 2 эзар совгIа гектар да. Соахка 45 эзар сома маьхa совгIа пайда бир тхона гурахьа дийнача кIивои мукхои. Укх шера а алсамо пайда хургба тхона ялатах. ХIанз кIан мукхи чуийца моттигаш ча тIера дIа а доаккхаш оахам дара кийчъеш да тхо. Цу тIа шоллагIа юв культураш дIаювргья оаха.

...Тхо къамаьл дувнаш латташе юхxе сецар Котиков Iабдулмажита комбайн, юхxе хьаэттар Талдиев Iийсас лелаеш йола машина. Сихха хьалийзар кузов. Ший дийнахьа йола нормаш цо кхоачашъю 150—160 процент. Цунца яхье баьннаб шофераш Гандалоев Берснакъа, Евлоев Ювсап. НормагIа 25 тонн яхьа езача, цар хIара дийнахьа хлебоприемни пункте дIахьу 30 тонн ялат. Гандалоев Берснакъа машина тIа лепаш я ЦIе вымпел.

· Дика болх бу ялат чуэцача комбайнера Даурбеков Юнуса а. Ялат хьекха Iодуллача хана цун вIаштIехьдоалар шишша норма яккха.

Ялат чуийца йистебоалаш латт совхоз-техникума механизатораш. Цхьаккха а фийг лаьтта ца буташ дерригa ялат цIендаь чуэца а сихха планал совгIа из пачхьалкхенга дIадала а гIерташ къахьегаш ба уж. ХIаьта цу гIулакхa царна мел эша хьалаш вIаштIехьдаьхад укхазарча партийни профсоюзни организацеша, кулгалхоша, специалисташа.

...Малх чубузаш латтар со кхай тIара водача хана. Сона юхxе гIолла тIехъювлар кIих етта машинаш. Из дар коллектив пачхьалкхенна дIателаш дола планал совгIа ялат.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

БIУБЕННА КЪАХЬЕГ ТЕХНОЛОГАША

ИттлагIча пятилетка кхоалагIча шера плани тIайица социалистически декхараши толамца кхоачашдараи производства эффективности балха дикали лакхъяран вай республикерча предприятешта юкъе а яьржача социалистически яхье хьалхалаттачарех цаI я В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллектив. Укх шера хьалхарча ворхI бетта даьхача къахьегама толамий итогаш йича КПСС обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома соцамагIа яхье кхоалагIа моттиг хьожайир цунна, иштта республикански сийлен Улга тIа а йихьар.

ВорхI бетта плани тIайица социалистически декхараши дикка тIехкхоачашдаьд цар. Валови продукци арахецара пачхьалкхен план 100,5 проценти товарни продукци арахецара задани 101,2 проценти кхоачашъяьй. Заводе ерригa арахецача продукцех 42,7 процент йола продукци пачхьалкхен дикала Знак йолаш я.

«ХIара балха денна — дикала Знак», «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизех къа а хьегаш, пачхьалкхен плани тIайица декхараши хадданза тIехкхоачашдеш хиларца белгалъяьнна итташ установкаш я укхаза. Царех я новкъостий Штейнгарт, Стадник, Ковальчук, Ломов, Бирюлькина керте латтача пхе установка коллективаш. Цар хIанзлехьа кхоачашъяьй товарни продукци арахецара ший шереи бархI беттеи задани. Ер бутт боблехьа пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа арахецаргья итташ эзараш сомий маьхa мехкдаьтта продукци.

Иштта къахьегаш установкаш, цехаш кхы дукха а я заводе.

Духха керда наькъаш лех завода технологаша арахеца продукци дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш хилийтара, къахьегама овсарлеи производства эффективности лакхъяра. Цу гIулакхашта тIехьа къаьстта чIоагIа къовсам лоаттабу завода рационализаторашеи изобретателашеи.

Кхоллама балха юкъе дукхагIа болхлойи инженерно-технически болхлойи юкъеозара чакхъяьхай укхаза духха организационно-массови мероприятеш. Предприяте цехашта юкъе социалистически яхь йоаржаьй «Рационализаце даькъе дикагIйола цех» яха сийлен цIи яккхара. Цу яхьа итогаш ю хIара кварталагIа цкъа. «Iи, доагор, электроэнерги кхояра даькъе дикагIйола рационализаторски предложени» яха конкурс кхайкаьй. «Рационализаторски балха тIа дикагIйола комсомольско - кагирхой цех» яха конкурсаш а чакхйоах заводе. Рационализаторий балха итогаш яра заводе кийчъяьй «Производства рационализатораш иттлагIча пятилеткана» яха стенд. Уж а кхы а организационно-массови мероприятеш чакхъяхарах заводе творчески къахьегарий болх дика дIа а бода, пачхьалкхен плани тIайица декхараши толамца кхоачаши тIехкхоачаши дара завода коллективана цар доккха новкъостал а ду.

Духхьала хьалхарча ах шера кийч а яь производствана юкъейинхьача 280 рационализаторски предложене производствана шера беш бола пайда 320,5 эзар сом да. Предприяте къахьегача хIара бIаь болхлочоа дIалаьрхIача кийчъяьй 13 рационализаторски предложени. Эггара боккхагIа пайда луча рационализаторски предложенех я объединене хьалха хиннача керттерча инженера, хIанз А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода директора С. Н. Хаджиева, объединене керттерча инженера заместителя Б. А. Мельникова «АВТ-1» яхача установкера мехкдаьтта дIоахдара схема хувцар» яха рационализаторски предложени. Цо шера производствана беш бола пайда 73250 сом гаргга ба. Иштта боккха пайда боалаш я «№ 5-6 йолча установка болх тоабара йолча мероприятей комплекс» яха завода цхьоалагIча цеха начальника Л. А. Амхадова кийчъяь рационализаторски предложени. Цо шера производствана беш бола пайда 9480 сом да.

«Iи, доагор, электроэнерги кхояра дикагIйола рационализаторски предложени» яхача конкурсе дакъа лаьцар 30 рационализатора. Цар кийчъьячарех производствана юкъейихьача 20 рационализаторски предложене вIаштIехьдалийтар 11500 гаргга гигокалорий Iи, 302,5 эзар киловатт сахьат электроэнерги, 148 тонн коача доагор кходе. Цох производствана баьнна пайда 43200 совгIа сом да. Цу конкурсе эггара дукхагIа пайда боалаш йола рационализаторски предложенеш кийчъьячарех ба рационализатораш В. К. Каверин, П. Б. Захаров, Л. Т. Гноева, П. В. Хнжняков. «Кагирхошта юкъе хьинарегIа дакъа лоаца рационализатор» яхача конкурсе дакъа лоацаш хилар 34 саг. Цар кийчъьяча 56 рационализаторски предложенех производствана юкъейихьача 38 рационализаторски предложене 6800 сом пайда бир. Цу конкурсе дика каяларах совгIаташ делар къонача рационализаторашта Д. П. Журбина, М. О. Степахина, М. Т. Белоусована, В. И. Строгановна, кхычарна. «Рационализаторски балха тIа дикагIйола комсомольско-кагирхой цех» яхача балха тIа дика толамаш дахарах ахчан премеш еннай цхьоалагIчеи нийслагIчеи цехашта.

Предприяте рационализаторашта юкъе толашагIа лоархIачарех ба оператор Гумаров Шакир, слесарь Сачко Юрий, электромонтер Лощенков Николай, установка начальник Лоза Борис, кхы дуккха бараш а. Царех цхьаккха вац укх шера шинел чухнахьа рационализаторски предложени кийчъяь.

Б. КОСТОЕВ.

ГОРОДО—ЮРТА

ДОККХА НОВКЪОСТАЛ

ЦаI шоллагIчоа тIехьа дукъ тIа гIолла урагIйолх комбайнаш, царна улув лел низ бола автомашинаш. КрачагIа Iоуха хий санна комбайна бункер чура машина кузов чу ух аьрда кIа.

Даш санна деза да, из дика а диза а хьийкъад. ПланагIа гектара тIара 20 центнер яккха лийрхIача, 30 центнер йоал, хIаьта цхьаццайолча — 35 центнер. Из да «Грозненский шурий» совхозе.

Совхоза иштта дика хьийкъа ялат чуэцача новкъостал де кийчъелар Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене коллектив. ЛаьрххIа кийчйир новкъостал дара йола мухь кхухьа машинаш. Кузоваш лакхъяь, ялата фийгаш Iоухаргдоацаш тоайир хьалхxе а. Ерригa а технологически транспорта кхаь управленера кхо колонна яхийтар, вешта аьлча 60 автомашина. Цу колоннашта кулгалдара уж вIашагIтехар цхьан сводни отряде. Объединене дикагIбола шофераш къоастабир совхоза новкъостал де бахийта.

Транспорт кийчъяра а цо совхозе болх беча теркам лоаттабара а лаьрхIа хьожаш ва объединене генеральни директора заместитель Сардалашвили Александр Николаевич. Цо хIара денна хьаэц шоай транспорто беча балхах йола сведенеш. ХIаьта сводни отряда кулгалдеш ва технологически транспорта Октябрьски управлене начальника заместитель Чахкиев Мухьмад. Хадданза бувзам латт цу шиннена юкъе. Кхай тIара, новкъара — миччахьара а къамаьл де йиш йолаш телефон я сводни отряда начальника автомашина тIа. Цо йиш хулийт шофераша мишта болх бу хьаштдолча хана объединене кулгалхошка дIахайта, хIаьта иштта нагахьа санна хIама эшаш хилча хоам бе а. Сводни отряда ший диспетчерски пункт я совхоза централни усадьбе.

Иштта оттабаьча бувзамо доккха новкъостал дир хIара колонно а ерригача сводни отрядо а беча балхага хьажара, из дика вIаштIехьбаккхара.

ХIаьта болх мишта бу водителаша? Раьза ба царна совхоза кулгалхой. Директора Петросов Георгий Аршаковичеи партнома секретара Катаев Идрисеи боккха хам бу шоашта царгара хулача новкъосталах.

Ялхайтта эзар тонн хиллал ялат совхоза складе чуденад цар. Колоннашта юкъе а хIаьта иштта шофераашта юкъе а шерра яьржай социалистически яхь. Хьалхарча декаде 10—20 июле хьалхара моттиг яьккхар технологически транспорта Октябрьски управлене шофераша, хIаьта шоллагIча декаде — технологически транспорта старогрозненски управлене. Иштта къувса а къувсаш болх бу колоннаша, шофераша.

Совхоза ялат чуэцача дика новкъостал дарах Октябрьски управлене автоколоннана еннай КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, республика Министрий Совета, облсонпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байрах.

Белгалбаьнна болх дика бу, машинаш лерттIа лелаю цу управлене шофераша Ведзижев Султана, Авакьян Владимира, Товсултанов Рамзана, кхычар.

Хьокхаме къахьегаш хьабоагIа объединене кхыча управленей дуккха бола водителаш а. Царна юкъе хьалха латт новкъостий Ибалаев, Турлов, Тедиков, кхыбараш, цаI-ах — шиъ норма кхоачашъю цар.

— Кхашкара чуда дезаш ялат дутаргдац оаха. — йоах объединене шофераша.

Ю. ЮСУПОВ.

ИттлагIча пятилетка мулаш

«БЕЛАЗАШ» ТАХАНИ КХОАНЕИ

«БелавтоМАЗ» яхача производственни объединене арахеца деза мовкьаш кхухьа самосвалаш, низ бола скрепераш, ткъаьтонни автопоездаш шерра йовзаш я вай мехка меттел, доазол цехьа а.

— Вай машиний мухь бахьара низ, — йоах «БелавтоМАЗа» генеральни директора Иван Демина, — 17-незгара 120 тоннага кхоачаш ба. ХIаьта а долла хIама ловши дика лелаши я уж кхыметтел наькъа хьалаш геттара хала долча а. Масала, 75 тонн хьу самосвал-вампал 950 говра низ болаш а карьерашна болх бе лаьрхIа а я. Цун лакхал 4,5 метр да; чархсагал лакхагIа я. Цхьабакъда из гигант хIамма а мекъа яц. Из атта лел наькъаш доацача. Мехка карьерашка дIаюха кхухьача дерригача мовкьех ахаш гаргга дараш «БелАЗашта» кхоач. Ши шу да 75 тонн кхухьача самосвалаца цхьана 120 тонн кхухьар а арахецаш йола. ХIаьта предприяте специалисташ уйлаш еш ба башха гаьна йоацача перспектива 200—300 тонн дола мовкьаш кхухьаргдола машинаш конвейер тIа оттаяра деша.

Тха автосамосвалашта, — дIахо дувц предприяте директоро, — дошо майдилгаш еннай Лейпцигский Пловдивски ярмаркашка, царна хьожаьй пачхьалкхен дикала Знак. Уж Iалаьмате экономичнии эксплуатаци еш тешамеи я. Хьалхара капитальни ремонт ялехьа 250 эзар километр никъ бу.

Генеральни директоро дийцар иттлагIча пятилетка планах автопоездай производство массехкхаза алсамъяккха лаьрхIа хиларах. Цунца цхьан автозаводхой машиний технически характеристкаш тоаяра тIадерзадаь балхаш деш ба. БIаьхбергба хьалхара капитальни ремонт ялехьа самосвала беш бола никъ. КIезигдергда машина эша гIулакхаш деш хьега къа, шерьергья юрта боахама, торговлена, унахцIено лораяра, промышленноста, кхычарна лаьрхIача транспортни средствай специализированни тайпай производство.

Цу тайпара йола шерра программа чакхъяхара, белгалдаьхад оборудованена модернизаци яра, технологи эргаяьккха тоаяра, къахьегам Iилманца вIаштIехьбаккхара де дезараш. Объединене хьаяьй йоккха Iилман центр. Цул совгIа кхоллама бувзамаш лоаттаду Белоруссерча а берригача мехкарча а 70 Iилма-тохкама институташца.

— Iилманеи производстванеи юкъерча доттагIалах — йоах Иван Демина, — дика беркат доал. Масала, тахан тханцига 300 технологически операцеш еча юкъейихьай, академика Евгене Коноваловеи предприяте инженера Витольд Парфияновичеи оттаяь, пластически деформироване метод. Из латт теда а ца тедаш шлифовка а ца еш металла обработка ярах. ТIаккха шолхаш а хулаш довц металл, оатхала тIехе идеально цIенеи максимально нийсеи хул. Яха а дуккха дукхагIа ях цу тайпара оатхалаш. Толамаш даьхад металла метта мукх ца юа чIоагIа, хоза пластмассаш дIаухийтача а. Автомобиль хьаеча пайда эцача 570 полимерни изделех, оахош арахец оаха 200 совгIа. Къахьегам вIаштIехь боаккхилга тоадаро, Iилматехнически прогрессо торо хулийт грузовиккий керда моделаш увттаяра а цар серийни производство йолаялийтара а ханаш лоацъе.

1970 шера, масала, коллектива тIадиллар дунеи халкъашта юкъерчеи городашта юкъерчеи перевозкашта йола доккхий мовкьаш кхухьалургдола автопезд хьаелга. Духхьал цхьан шера кхоачашдир из чоалхане декхар. Объединене арахец 10 совгIча маркахи модернизацехи йола тайп-тайпарча гIулакхашта лаьрхIа машинаш, хIаьта хIара керда грузовик технически характеристашка диллача шийл хьалха араяьнна хиннaчул дикагIа а я! Иштта да цу хьалха латтача предприяте дегIаахара закон.

Кхоанара машинаш Iилмана, техникана, технологена карагIдийннарех дикагIдараш чулоацаш хургья. Шоаш геттара дика хилар пятилетка наькъашка хьахьекхача «БелАЗ» яхача грузови автомобилаша дIахо йодача хана халкъа боахама дIа-юха кхухьача мовкьий дикка дакъа шоашта хьатIаэцаргда.

Юрий САПОЖКОВ,
АПН корреспондент.

Доазол дехьара

15 августа—КНДР къаман цIей,

мукъадалара Ди

ДОТТАГIЛЕНИ ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРЕИ СИМВОЛАШ

Империализмана духьал цхьана лоаттабаьча къовсаме Iонхача цIеца чIоагIденна да советски корейски халкъашта юкъера доттагIал. 1945 шера август бетта Советски Эскаро милитаристски Японе керттера низаш доходар бахьан долаш мукъаьлар Корея кхычахьара тIабаьхка хиннача мохк дIалувцархоех.

ТПК ЦК Генеральни секретаро, КНДР Президенто новкъосто Ким Ир Сена йоахар: «Советски Эскаро Корея мукъаяккхаро хьайиллар вай мехка исторе керда зама, цхьанне а мукъагIа доацаш, паргIата, демократически дегIаахара зама».

Республика дегIаахара лоархIамегIара этапаш белгалъеш дола дика хоалу гIайнаш го йиш я цун моллагIча миIинге. Уж я шоай продукци доазол арахьа а дика дIайовзийта промышленни предприятеш, хьалха хIама тIа ца доалаш, ушал йолаш, тух тIадаьнна хиннача моттигех хьадаь бIаьш эзараш гектараш йола беркате кхаш, лакхерчеи юкъара образовательнии дешара заведеней шерра сеть. ХIаьта иштта болаш ба кердача хьалашка хьалкхийна паргIато яйза, къаман сий лакха лоаттадеш, Корейски ахгIайрен къилбаседеи даькъ тIа тIагIертта социалистически общество хьалъеш боахка нах а.

...Пхеньянерча эмалированни проводай завода цхьан цехе предприяте керттерча инженеро Ким Хеп Суна йовзийтар сона хьаккхашта, дегI Iалаьмате хоза леладеш эмалировани яра процесса тIеххьара операци еш йолча, нийсагIа аьлча геттара битъача цIаста саьрга лак хьокхача установкага болх байташ яьлла йоI. Из яр хьалха латтача болхлоех-кхалнахах цаI, 22 шу даьнна Чой Бой Хи. Цо дийцар, лакхъяь технически школа йистеяьккхай ше, производственни стаж диъ шу да, яхаш. Чой Бой Хи чIоагIо яь я университета химически факультете деша яха. Юкъ-юкъе сихха бIарг лоkх йоIо Iалаьмате чехка кхесташ болча цIаста саьрга оргига, цига дерригa а нийса долга а хай. дIахо дувц ший балхах, вахарах.

Тхо да цехе советски а венгерски а производствах йолча чоалханеча машинашта юккъе. Москве кабельни промышленноста Ерригсоюзни Iилма-тохкама институте оттаяь хиннача проектах хьаяь завод — техникаца Iалашъярга а технологе дикалга а диллача Азерча цу тайпарча предприятешта юкъе эггара хьалха латтарех цаI.

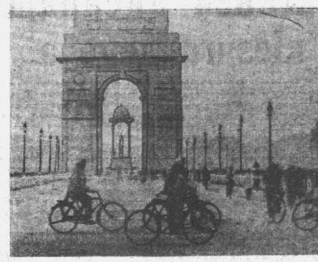
Дийцар предприяте тахапарча денах. тIайоагIача хана йолча коллектива планех. Цу юккъе хала дар теша 1945 шера август бетта укхаза йоархI а тIаьнна уллаш арс а яр, хIаьта 27 шу хьалха цхьанна даькъе а тIемастратегически лоархIам болаш ца хиннача цу районе американцаша бомбаш чу а йийттай аьлча. Нанас касткаста оалар, йоахар Чой Бой Хи, унзара а хала а дар шоаш хьегача къих баьхача наха уж хIанз истори а хинна дIаэтта шераш. Къеча мехкарча вахара шераш. Кхыметтел дилла леладу хьалдоаха маьхий а, из вIалла диц а лац Чой Бой Хи, фордал дехьара хьакхухьар. ХIаьта, боккъалдар аьлча, дагадоха а йиш яцар деша а язде а ца ховш хиннaча батрачкана ший йоI эггара дикагIйолча техникана доал деш а къаман промышленносто арахецача электрически машинаштеи прибораштеи чIоагIа эшаш йола продукци хьаеш а хургья аьнна.

Эмалированни проводай завод — КНДР таханара ди къоастадеча белгалонех цаI, вежараша санна вIаши деча новкъосталеи пролетарски интернационализман хьокхам. Предприяти алхха вай мехка технически новкъосталца хьалъяь хиларах лаьтта Iац гIулакх. Цун керттерча участкашна болх беш болча наха практически опыта школа яьккхай советски специалисташа — инженераша, техникаша, монтажникаша, наладчикаша, электрикаша хьеха а хьехаш. ХIанз а волокаш хьаеча участке кхийтар тхох ший советски мастер — корейски доттагIаnта шоай опыт яла баьхкаб уж. Раьза а волаш дувц Ким Хен Суна советски специалистий группа кулгалхочох В. Романовахи моттигерча болхлошта хьайниллача курсашка, занятеш яьча инженерах В. Новиковахи. Нийсъеннаяц укхаза «Микропровод» яхача подольски заводера ена хинна мастер Г. Королева — цо хьийха кхалнах волочильни станокаш тIа балхаш деш ба.

КНДР кердана, укх шера дIайолаеннача шоллагIча пятилетке, белгалъяьй производственни процессашта дIахо механизации автоматизации яра йоккха программа. Ца хилча яргъяц микроэлектродвигателаш а. Шера миллион цу тайпара йола двигателаш яла тарлургда эмалированни проводай завода керттерча корпусах хIанззе а хьахотталуш латташ цехаш а йолаш йолча завода. Из кхетадеш а да — проводай дикка дакъа кердача предприятена эшарг ма дий. Кастта йолалургья укхаза оборудоване монтаж — из СССР-ера енай. Советски специалисташ хIанз Халкъа Корейна керда йола цхьаькха вай ханара производство хьалъяра кийчо еш ба.

— Сона хетачох, цхьа ха яьлча укхаза хургья йоккха электротехнически комбинат — корейски советски халкъий доттагIлени цхьана гIулакхаш леладареи цхьаьнха символ, аьлар Ким Хен Суна.

А. ДЕНИСОВИЧ,
АПН соб. корр.

Тахан—Инде Республика къаман цIей— ший лоIаме хилара Ди

СУРТАШ ТIА: (лакхехьа) Делера Радж Патх яха централни магистраль; аьттехьа: Мадрасера телецентр; лохехьа — Бомбеера керда кварталаш.

ТАСС фотохроника.

ИНДИЙСКИ КАЛЕЙДОСКОП

КАЛЬКУТТАНА КIАЛ МЕХКДАЬТТА

Мехкдаьттанеи Iаламa газаи йола Инде пачхьалкхен комисси кийчлуш я гаргтарча хана Калькуттана юкъе — Iалаьмате йоккхача баьцдарча майда тIа города кIал дукха мехкдаьтта доалл яха прогноз нийса йий хьожаш сейсмически лелхаиий бIарчча сери чакхъяккха. Цу хьакъехьара Iилма ларда тIа латта хоамаш даьр я дуккхача шерашка Инде мехкдаьттан газеи Iалама запасаш лохаш разведка еш а къаман мехкдаьтта промышленность хьаеча пачхьалкхенна чIоагIа новкъостал даь а болча советски геологий группа. Дуккхача районашка советски специалистий прогнозаш геттара нийса хиннай, шерагара - шерага дукхагIа йовкх Инде из маьхера бедал.

ЧУСОЦАДАЬР — ДОШУВ

Колитхал яхача шеваьча юрта (Штат Гуджерит) школа хьалъе ахча гулдара 73 шу даьннача ахархочо Ланман Патела наха башха деш доаца хIама даьд. Цо дIакхайкадир, вIалла йист хургвоацаш соц со, хIаьта сайна дагалаттар кхоачашхиллалца кхы йист а хургвац со аьнна. «Юртарча телефоно» чехка ерригача округе дIакхайкадаьд из. Пателa новкъостал де оарцагIбаьннаб кагирхойи юртара активисташи. 18 бетта цар гулдаьд 300 эзар рупий. ХIанз школа хьаергйолаш я цу юрта. Цу ерригача хана йист хиннавац къаьна Лакман. Эггара хьалха къамаьл дир дукха ха йоацаш хиннaча шийна хетаяьча митинге.

ШИИ ТАЙПАРА ВОЛА ПАЦИЕНТ

Кочни яхача города (Штат Керала) бIаргий лазарашта йолча клинике вера бIаргаш цIаккха ца соцаш лазаш да са яхаш латкъаш хинна пациент. Лорашта гучадаьлар цунна чIоагIа кровоизлияни слизисти а роговици а отеки хилар. Тохкамаш даьчул тIехьагIа специалисташа вывод йир лазар хьара бахьан моллагIа яле а цхьа дийна организм хила еза аьнна. Операци йир. Ма цецбаьннабар уж бIарга чура... шоаш 25 сантиметр бIаьха бола ниточни нIана хьабаьккхача. Пациент кастта больницера араваьлар, могаш а ва.

КРОКОДИЛА ДУЛХАХ БИФШТЕКС

ХIанззалца крокодил маьхa еза лоархIаш яр цун цIока хоза а чIоагIа а хиларагIа. ЦIока тIера хьа а яьккхе, кхы хIама хьа а ца доаккхаш дIакхоссар из.

Къулбехьен - Малхбоалерча Азера маькара ресторатораш уйлаш е болабелар: цу дIакхувсачох пайда эца мегаргбацар - хьогI яхаш? Гурманашта лаьрхIа хиннача рекламо ший гIулакх дир. Крокодила дулха килограмма мах дунеи халкъашта юкъе 40 рупега кхаьчаб (вIаши нийсдара ала деза: бежан дулха килограммах 4 рупий да Инде).

Крокодилай дулх чIоагIа хоатташ хилар теркал а даь, 1975 шера Инде правительства хьабир Уттар-Прадеш яхача штате крокодилаш лелаяран экспорта цар дулхи цIекийи кийчдаран боккха комплексни боахам. ХIанз «ферме» я 1000 совгIа йоккха крокодил.

ШИИ ВАХАР ДIА А ЛУШ

Дукха ха йоацаш Уттар-Прадеш яхача штате пило кIаьнк кIалхьара ваьккхар. Тхьайса уллача кIаьнка тIабода кобра бIаргабайна, Джумбо яхача пило ког тIалайзар цунна, амма... вокхо дIохьаж доалла церт теха дийра из. КIаьнка дас сий а деш дика дIаеллар пил.

Я. ШУБИЧЕВ,
АПН соб. корр.

ШКОЛАШ КИЙЧА ХИЛИЙТА КЕРДА ДЕШАРА ШУ ДОЛАЛУШ

Динза дисараш кIезига деце а...

Шалински района ерригача школай коллективаша ахкан каникулаш дIайолае н н а ч а хьалхарча деношка а денз вIаштIехь а дахьа тIанийцар школаш дешара кердача шерага кийчъяра хьакъехьара социалистически декхараш. Июнь бетта халкъа образоване дешаех йолча Совете белгалдир уж дизза кхоачашлара хIара школо де мел деза гIулакхаш.

ЛаьрххIа оттаьчча планаген тIанийцача социалистически декхарашкеи белгалдаьдар ерригача школашкара ремонт а уж доагорца Iалашъелга а 10 августе чакхлаккха дезилга. ХIана ала йиш я дуккхагIча дакъе из кхоачаш миита ду хьожаш июль бетта комисси чакхъяьлар. 20-гIа июль тIаккхачале хьалха дика ремонт яь йистебаьлар №№ 1, 5, 6, 8, 9 йолча Шалински юкъерча, № 1 йолча ЗIамигача АтагIарча юкъерча, № 3 йолча Аргунерча юкъерча, Майртуперча юкъерчеи бархIшера р ч е и, иштта дуккхача кхыйолчеи школашка. Иштта хьатIаззаб просвещене министерс т в о с тхона хьожабаь 1040 тонн кIор, хьожабаьчул совгIа кхы тIа а 340 тонн кIор а баьккхаб оаха.

Цхьабакъда цунах тхона кхоачам хургбац. ХIана аьлча духхьал льготашта бокъо йолча хьехархошта шоашта а боагIа 1084 тонн кIор. Цу хьакъехьа просвещене министерстве я республика Министрий Совете а къамаьл хиннад тха. Хьагучох, кIор хьожабарга даха дег дац. Кхы а вогIа латт школаш нхатехкача дахчанца Iалашъяра гIулакх. ХIана аьлча хIанзарчоа шоаш счетагIа хьаяздаь дахча хьахеца а каст-каста вIаштIехьдалац лесхозий.

Иштта Аргунски РСУ бехках дIаьхденнад ЗIамигача АтагIарча № 1 йолча юкъерча школе отопительни система тоаелга. Аллероерча юкъерча школе, Аргунерча № 1 йолча берий беша напитальни ремонт елга. Цун бахьан гIишлон материалаш ца хиларах латт, яхаш, бехка кIалхарбовла гIерт РСУ кулгалхой. Цхьабакъда соахка сентябрь бетта денз капремонта плана уж объекташ юкъейихьа хиннилга теркалдича хала да царна бехк тIерабаккха. Йисача хана уж кхоачамбоацараш д I а д а х а гIерташ наьха санна къахьега леза тха.

ХIанз ерригача школашка иштта кийчлуш бе сентябрь бетта денз районе массанахьа дешар кабинетни системагIа хьехарга бовларца дувзаденна толашагIйола дешара кабинет, школера опытни участок, профессиональни лостам балара кабинет е уголок къоастаяра хьажар-конкурс чакхъяккха. Иштта школашка болх беш я берий унахцIено чIоагIъю площадкаш, дешархой производственни бригадаши звеньящи.

Дешара шерага кийчо яра балха лоархIаме дакъа да дешархой учебникашца Iалашбелга а. ХIанз из гIулакх вIаштIехьдаьккха д о а л а ш латт тхо. Цунна гIо ду школашка хьалхагIа лeладаьча книжкай фондаш вIашагIъеххаро.

Иштта районе кийчъяьннай кхычахьара тIаухача къонача специали с т а ш т а лаьрхIа йола квартираш. Моттигерча Советашка болх беш я къонача специалистий хьаштаццна хьожаш йола комиссеш. Иштта хьехархошеи моттигерча Советий болхлошей чакхбоаккхаш латт дешa даха ха яьнна дола бераш белгалдара, беррига а кагирхой юкъерча дешара юкъеозара болх.

Дешара шу дIадоладала йисар дукха ха еце а нийслуш дола кхоачамбоацараш дIа а доахаш, цунга ма-хулла дикагIа кийчо е гIерташ да тхо.

Р. ЛУКЬЯНЧИКОВА,
Шалински районо заведующи.

БЕРАШКА ХЬЕЖАШ Я

Юкъ екъалуш латт эггара тIехьарча ахканарча бетта—августа. Денгара денга кIезигагIа юс бераш деша даха деза ха. Цудухьа тIатеIIа еш латт школашка ремонт. Грозперча Октябрьски районе 16 школа я. 7-гIа август тIаккхоачаш ремонт яь яьннай №№ 46, 30, 51, 28 йолча школашка. Кхыча школашка де дисар а дац дукха. хIама: кIираш тохари, басараш хьакхари, водопроводагеи электропроводагеи хьажар, цхьаццайолча моттигашка уйнаш тоадар, кхыдола лоадам боаца гIулакхаш.

— Укх шера тха районерча школашка цхьа дика керда хIама да, — йоах района халкъа образоване отдела инспектора Шиянова Галина Васильевнас. — Укх шера тха районе хьаелларгйолаш я дешара - производственни комбинат. Из болх беш хургья № 23 йолча школа здане чу. ХIаьта цу школе деша даьгIа бераш хIанзчул тIехьагIа дешаш хургда № 9 йолча школе.

Укх шера Грозне хьаелларгйолаш 2 дешара комбинат я. Кабинеташта эшаш бола гIирс кийчбеш я «Промавтоматика» НПО опытни завод, Октябрьски УБР, «Октябрьнефть» НГДУ, «Грознефта» технологически трансп о р т а управлени, городера центральни библиотека, «Горзеленстрой», электромеханически завод. Дешара комбинате 10 специальностех Iомадергда бераш. Укхаза дийша ваьнначох хургва токарь, э л е к т р омонтажник, секретарь-машинистка, мастер-цветовод - декоратор, кхыбараш. Иштта, дешархошта профориентаци яра гIулакх ндеягара дIадаьнна бокъонца дар хинна дIаотташ латт.

Районе мел йола школаш хьехархоща Iалашъяь яьннай, нийца даьннад эшаш мел дола учебникаш. Кийчдаьдаьннад укх шера цхьоалагIча классашкарча берашта мах боацаш дIалургдолаш дола учебникаш а.

Школаш дешархошка хьежаш я.

М. ГАДАЕВ,
хьехархо.

МОЛДАВСКИ ССР. «Котало» яхача колхоза центральни усадьбах Вадул-Туркулуй оал. Колхозий Рыбницки совета массехк боахамашта юкъерча объединеней член я из колхоз.

Юрт шоэлагIа юхайнллара хьисапе хьалаш да хIанз цигара дараш. Укхаза хьадаьд наха чубаха керда цIенош, культура Дворец, массехк тика, школа, берий беш, стадион, быта служба предприятеш. Цар проекташ увттаьй «Молдгипрограждансельстрой» института архитектораша.

СУРТА ТIА: Вадул-Туркулуй яхача юрта наха чубаха хьалдергдолча цIеной макеташ латтача ба архитектораш Александр Золотухини Татьяна Заярскаяи.

А. СИМАНОВСКЕ сурт.
(ТАСС фотохроника).

Новгороде хилар Простеево (ЧССР) яхача городерча текстильни объединене иллен халхарен фольклорни ансамбль. Чехословацки самодеятельни артисташ, Антонина Запотоцке цIерагIча преме лауреаташ «Садко» яхача иллен халхарен новгородски халкъа ансамбле хьоашалгIа баха хилар. Фусамдаьша тух-сискал оттадир хьаьшашта, Волховна тIарча къаьнарча города цIи хеза моттигаш йовзийтар, шоай творчески планех дийцар.

Простеева яхача городерча ансамбла концерташ делар фарфорни заводеи Ленински комсомола цIерагIча заводеи болхлошта.

СУРТА ТIА: чехословацки артисташ къаьнарча эрсий зодчества заповедникага хьожаш ба.

А. ОВЧИННИКОВА сурт.
(ТАСС фотохроника).

Къахьегама семестр

СТУДЕНТИЙ ГIУЛАКХАШ

Дукха ха йисаяц къахьегама семестр чакхъяла. «Ленински комсомола 60 шу дизара — къахьегама семестре 60 дийнахьара задани!» яхача девизагIа тIанийца социалистически декхараш чуийнна дикеи тIехдикеи кхоачашдеш боахк студенчески гIишлошъеча отрядий бIухой.

ГIишлош хьалъеча къахьегаш йола 20 отряд декхарийла я 1 миллиони 200 эзари сом мах болаш йола хьайбаш леладара комплексаши наьха культурно-бытовой хьашташ кхоачашдеш йола объекташи хьалъе. Цу объекташта юкъе эггара бехктокхамегIа яраш я: Аэропорт—городской комсомольски ударни гIишло, Урус-Мартане хьалъеш йола клуб, гази конденсати гулъеш йола Ножай-Юртовски районера Беной яхача юртара гIишло, кхыяраш. ХIаьта юрта боахаме къахьегаш йолча отрядаша чуэца беза 4.5 миллион сом мах бола соми баьцадаараши.

Социалистически яхье дика толамаш доахаш къахьегаш я отрядаш: химико-технологически техникума ССО «Химик-78» (командир А. Белянин, комиссар В. Кудрук), мехкдаьтта техникума — «Прометей-78» (командир И. Гриценко), мехкдаьтта института «Къонал-78» (командир А. Байсуркаев, комиссар А. Солтаматов), кхыяраш.

«За трудовую доблесть» яха медаль еннача республика студенчески отрядий ветерана Гриценко Ивана йоах:

— «Прометей-78» яхача ССО 1 августе 200% кхоачашъяьй ший план. Кхы а дукхагIа толамаш доахаргдар оаха, нагахьа санна материалаш йоацаш кераза ха йоаяьецаре.

Укх шера студенчески отрядашта юкъе Iалаьмате хьинаре къахьегарца белгалбаьннаб ССО бIухой: Мудаев Ахьмад, Гафуров Алик, Алероев Бекхан, Гаврилов Игорь, Полянский Анатолий, Волков Виктор, Исаков Адлан, Домбаев Джамалай, кхы дуккхабараш. ТIехдика толамаш доахаш хьинаре къахьегаш ба вай хьаьший а: Алтаереи Омскереи студенташ.

Производственни балхаш дукха дале а Iалаьмате бехктокхаме, лелабу студенташа кагирхоштеи бахача нахаи юкъера общественно-политически шефски болх. Увттаду концерташ, еш лекцеш, ю салаIара кагирхой сайренаш, чакхйоах спортивни яхьаш. Геттара дика я Омскереи Алтаереи вIашагIкхийттача зональни отряда политически балха программа.

29 июле «Ассиновский» яхача совхозерча студентий лагере чакхъяьккхар «Антиимпериалистически цхьоагIони машараи доттагIала тIехь» яхача девизах йола фестиваль. Фестивала доакъашхоша массане цхьатарра США президентага Дж. Картерга дахьийта лаьрхIад гражданий бокъонаши паргIатонаши бахьан къовсам лоаттабераш юха ма бетта яха эзар открытка.

Алтаерча студентий отрядо лаьрхIад комсомола Ачхой-Мартановски райкомаца цхьана вIашагI а кхийтта «Агиттачанкаца» вай республика тIема а къахьегама а сийлен моттигашка да го баккха. Республике болх беш мел йолча моттигашка студентий отрядаша тIема а къахьегама а ветеранашта, цар дезалашта шефски гIоновкъостал ду, дукха школаш я кердача дешара шера кийчъе аьнна цар тIанийца.

Дика чакхдаьхад студенташа ударни къахьегама денош а. Кхаь дийнахьа болх баьб студентий отрядаша Дерригдунен студентийи кагирхойи фестивала, город Гагарин тоаяраи хьалъяраи фонда лаьрхIа. Отрядий бIухоша цу деношка хьийгача кьих даьккха 16 эзар сом ахча дIачуденнад цу фонде. 12—19 августе чакхдоаккхаш колониализманеи, расизманеи, сионизманеи духьала къовсам лоаттабечарна хетадаь дола кIира. 19 августе ударни къахьегама денца, чанхдаргда из кIира. Цу дийнахьа даьккха ахча студенташа дIадала лаьрхIад городе Ханое хьалъеш латтача пионерий Дворецa фонда.

Укх деношка ССО бIухоша шоай пхиъ йолча зональни отрядашка дIахьоргья къахьегама семестра ах никъ чакхбоалаш даьха толамаш дувца слеташ, цига дувцаргда дикагIчар опытах лаьца, оттаергья дIахо де дезачун планаш. Боккъалдар аьлча, хIанз ССО-ша хьалаьца темп дикеи, тIехь тIайоагIача хана дукхагIеи толамаш доахаш дIахьоргйолаш я. Цу гIулакхо дика гIо-новкъостал дергда Ленински комсомола 60 шу дизара йолча юбилейна дикача толамашца духьала даха.

С. ЯНУРКАЕВ,
областной ССО комиссар.

ТАЙФУН-78

Июль бетта юххье Владивостокера Тайжача океана къилбаседамалхбузехьарча бекъача михо талгIеш лехкача даькъа тIа уллача районагахьа даха арадаьлар «Академик Ширшов» яха Iилматохкама кема. Цу тIа бар гидрометеорологеи Iалама тIахьожам лоаттабареи дешашта йолча СССР Госкомитетои хIаьта иштта мехка Iилма-тохкама институташеи тайфунаш Iомаяра вIашагIъеллача къаьсттача экспедице доакъашхой, кема тIа ба иштта Кубай Iилмахой а. ТIехьагIа экспедицех дIаккхета лаьрхIа ба филиппински тохкамхой а.

Цул кIеззига хьалхагIа Владивостокера цу районе дахад кхы а хаоттама Iилма-тохкама кхо кема. Экспедице лаьрхIар — океанеи атмосфереи тайфунаш хьахилара бахьанаш, цар лераш Iомаслга, тайфунаш хьайолалуча районерча атмосфере доазон тIоа тахкар, тайфунашта низ тела энерги духъювла хьасташ лахар.

Е. БУГАЕНКО,
АПН корреспондент.

БАХАЧА НАХА ПЕРЕПИСЬ ЯРА — ЛЕРТТIА КИЙЧО

Республика городашкеи районашкеи чакхдаьннад бахача наьха перепись яра аргIанара балхаш — перепись яра организационни планаш оттаелга.

Цу планашца белгалъяьй перепись ю участкаш, цу гIулакха эша кадраш, бахача наха перепись еш фу де лерхI а, малигIа декхараш увттаду а, из чакхъяккхара порядок а дIайовзийтара мероприятеш.

ХIанз хьэттай переписа кийчо яра лоархIаме ха — перепись ю кадраш лахарен Iомаярен ха.

Кадраш лохача хьинаре дакъа лаца деза халкъа депутатий Советий исполкомашка, предприятешка, организацешка, дешара заведенешка, ЖЭКашка, колхозашка, совхозашка вIашагIъеххача перепись яра гIо деча комиссеша.

Перепись яра кадраш лохилга чакхдаккха деза 1978 шера августе—октябре. Эггара хьалха лаха беза информационни - вычислите л ь н и станцей начальникийи перепись яра пачхаьалкхен статистика инспекторийи заместителаш, хIаьта иштта октябре а тIехьа Iомабаь бахеи цар Iомадаьр фуд хан дезаш бола перепись яра отделий заведующеш.

Цул тIехьагIа лохаргба перепись яра отделий заведующей гIончаш, инструкторашт тIахьожамхой, счетчикаш, хIаьта цунна эша резерв.

Перепись яра юкъеэзза предприятей, учреждений, организацей болхлой чIоагIбергба халкъа депутатий районии (городской) Советий исполкомаша.

1970 шера Ерригсоюзни перепись яь нах юкъеззача бакъахьа ба хIанз а, хIаьта иштта Лакхехьарча Советеи халкъа депутатий моттигерча Советашкеи хоржамаш деча дакъа лаьцараш.

Перепись яра юкъеззача бакъахьа ба цIеной спискаш увттаяь а дикагIча оагIорахьа белгалбаьнна нах.

Комсомольски, профсоюзни организацеша, шеррача общественносто хьинаре дакъа лаца деза перепись ю кадраш лохача.

ХIара городе, районе, нах бахача моттиге, колхозе, совхозе, предприяте, учреждене айбе беза переписа гIо дара йолча комиссей болх.

Республике леха а леха Iомаве везаш виъ эзарнел духхагIа саг ва.

Царех счетчикаш болаш 2366 саг, инструкторашт-тIахьожамхой 496 саг, перепись яра отделий заведующеш 70 саг.

Белгалъяь кадраш вIашагIтохара юкъеоза беза учрежденей, организацей, предприятей, колхозий болхлой, школай хьехархой, лакхерча дешара заведеней преподавателаш, студенташ, техникумий лакхерча курсай дешархой.

В. ТРЕЛЮС,
бахача наха перепись яра вола статуправлене начальника заместитель.

ШАХМАТЕХ ЙОЛА ДУНЕН ЧЕМПИОНАТ

КЪОВСАМ ДIАБОЛАБУ КХАЛНАХА

Карпови Корчнойи ловзаш болча Багио (Филиппины) тIехьа Пицунда аргIа а хьакхаьчай: IаьржачA форда тIарча цу курорте 16-ча августе дIайолалу шахматех дунен хьалхле яккхара кхы цхьаькха а матч. Шоайла къовсам дIаболабу хIанз чемпионка йолча Гаприндашвили Нонаси Чебурданидзе Майяси.

Уж шаккхе а ГуржегIен шахматни школа викалаш я. Цунца дувзаденна дагадох цу тайпарча матче кхо шу хьалха а гуржий йоIаца Александрия Нанаца ловзаш Гаприндашвиле чемпионка цIи бакъъяьлга. ХIаьта ГуржегIа-м кхы а ба башха-дика шахматисткаш. Царех ба геттара къона боллаше а шахматисташта юкъе шоай цIи дIайовзийта Гурнели Нино, Иоселиани Нана, цул совгIа, цхьа иттех йиIиг а я, специалисташа яхачох, кастта толашагIйолча шахматистка муг Iарашка дIаоттаргйолаш.

ГуржегIа кхалнаьха шахматашцара безам чIоагIбаьр, шеко йоацаш, хIанз укх тIеххьарча ялхайтта шера чемпионка цIи дIа ца хецаш хьайоагIа Гаприндашвили Нона я.

Цхьабакъда, гучох, хIанз цунна духьалъяьннар хьалхагIа хиннчарел чIоагIагIа йола шахматистка я. Ший 17 шу даьлча дунен хьалхле къувса бокъо яьккха саг шахматай исторе цIаккха хиннавац. Чебурд а нидзе Майяй масал шахматашта юкъе ше морг кхы цхьаккха хиннадоаца хIама да. Из ловзар ший бархI шу даьлча Iомадаьд цо, хIаьта кхойтта шу даьлча дунен халкъашта юкъера спорта мастер яр из. Кхы а кхо шу даьлча — Майя эггара къонагIа йола дунен халкъашта юкъера гроссмейстер яр.

Укх шера Кутаисера шахматистка юкъера школа чакх а яьккха Тбилисски университета филологически факультете деша отташ я. Цига гуржий къаьнара мотти литературеи Iомадергда цо.

Зонашта юкъерча турнире 1976-ча шера ше 2—3 моттигаш йийкъачул тIехьагIа коталон тIехь котало яха йоласлар из: претендентий матчашна цо эшайир Александрия, Ахмыловскаяи Кушнири, хIаьта цу хана цо яьккхар мехка чемпионка дошо медаль а.

— Аз шахматех эггара хьалха искусство лоархI, — йоах Чебурданидзе Майяс. — Цу хьакъехьа сонеи хIанз са тренер волча Гуфельд Эдуардаи хеташ дар вIаши дика тарлуш да.

Гаприндашвилеца вIашагIкхетале хьалха Майя ловзаш хилар дакъа лоацарашка диллача геттара низ болаш йолча Вильнюсе хиннача маIача наьха турнире. Юххьанца а денз цхьаккхане совле ца йоаккхаш чакхдаьлар цо гроссмейстеращца Решевскеца (США), Эспигаца (ГДР), Дорфманца (СССР) даь ловзараш.

МаIача наьха турниращка ловзаш ший говзал тохкилга—из а Гаприндашвилегара хьайийца хIама да. Ховш мадий, дунен чемпионка шахматни практике цу тайпара турнираш дукхача хана денз каст-каста нийслулга. Иштта, дукха ха йоаццаш Дортмунде хиннача турнире маIача наха юкъе гроссмейтера цIи яккхара шоллагIа балл яккхара 0,5 очко мара таанзар цунна (хьалхара балл хьалхагIа яьккха йолаш Нонайга).

Гаприндашвили Нона образованех лингвист, ираз долаш сесаги нанеи я. Шахматех ловзаш цо гойт позице кIоаргта къайленаш тахка ховш, дика техника а атакеи защитеи яра говзал а караерзаяь — вешта аьлча, йоккхача шахматни говзанчох мел доаллар нийх доаллаш ше йолга. Цун творчествос хьалхагIа санна хIанз а чIоагIа гIо ду къонача шахматисткай (хетаргахьа, шахматистий а) говзал дегIаккхувлара.

Дукхача специалисташта хетачох, тамаш я кхалнаьха шахматашта юкъе Нонана духьалъотта мог а р г д о л а спортсменка ханахьа хьалкхуй. ХIаьта цу хьакъехьа ше нагахьа мара ча деча къамаьла геттара эхь-эздел кхоабаш я чемпионка. Иштта, ше яздаьча книжка тIа цо йоах:

«Аз дика кхетаду шерагара шерага, турниргара турнирагеи матчагара матчагеи айса сай уйлашка хьаккеллачеи се тара хила гIертачеи чемпионка сурт-сибат лораде сайна тIа-тIа халагIа хургдолга. Иштта да Iалама закон, спорта закон. Цхьабакъда халача спортивни наькъа тIа сайга мел дукха халонаш хьежарах со чIоагIа тешаш я цхьан хIамах: чемпионий сий аз цIаккха доадергдац, цIаккха духьала яргъяц со нийса долчоа, эхь-эзделаи сийнеи цIаккха толхаергъяц аз берий хана денз се тийша йола ловзара, къовсама, яхьа бокъонаш».

«Шахматай пачхаьа» ма доагIаш дола дешаш да уж.

Ловза кийлуш болча спортсменаша хьалхагIа чакхъяьхача партешка совле чемпионкага я: Майя цIаккха котъяьннаяц Нонаца ловзаш, хIаьта мехка чемпионате шозза нийсай из цунца ловзаш.

Борис ТУРОВ.
(АПН).

Спорта хоамаш

ХЬАЛХАРЧА ЛИГЕ

КIирандийнахьа аргIанара ткъаь пхелагIа тур чакхйоаккхаш хилар мехка футболах йолча чемпионата хьалхарча лига командаш. Цу дийнахьа Иваново-Франковске моттигерча «Спартакаца» ловзаш дика аьттув баьлар «Терека». Фусамдаьй наIарашка кхо бургац чу а теха, хIаьта шоай ярашка цхьаккха чакх ца ялийтача цар, счет 3:0 а йолаш котало яьккхар. БелгалдаккхA доагIа цу туре хьоашалгIа ловзаш хиннача командашта юкъе алхха цхьан «Тереко» мара фусамдай эша ца баьлга.

ХIаьта кхыдола вIашагIкхетараш иштта чакхдаьннад: «Шинник» — «Уралмаш» — 3:0, «Динамо» (Ленинград) — «Кузбасс» — 3:0, «Динамо» (Минск) — «Кубань» — 2:0, «Жальгирис»—«Крылья Советов» — 0:0, «Нистру» — «Колхозчи» — 2:0, СКА (Одесса) — «Памир» — 2:2, «Торпедо» — «Таврия» — 2:0.

СССР ФУТБОЛАХ ЙОЛЧА ЧЕМПИОНАТА ХЬАЛХАРЧА ЛИГЕРЧА КОМАНДАЙ ТУРНИРНИ ТАБЛИЦА.
(15-ча августага диллача).

«Крылья Советов»	24	13	8	3	33—16	34
«Динамо» Мн.	24	11	9	4	33—21	31
«Кубань»	24	11	7	6	35—25	29
СКА Р.	23	9	11	3	30—23	29
«Карпаты»	22	11	6	5	32—21	28
«Нистру»	24	10	7	7	29—21	27
«Терек»	24	10	5	9	32—33	25
«Кузбасс»	24	9	7	8	26—26	25
«Жальгирис»	23	7	11	5	26—22	25
«Торпедо»	23	9	6	8	26—23	24
«Таврия»	23	8	7	8	28—23	23
«Памир»	24	5	12	7	26—24	22
«Шинник»	22	7	7	8	20—22	21
«Спартак» И.-Ф.	24	8	4	12	23—38	20
«Динамо» Лд.	24	6	8	10	33—38	20
СКА Од.	24	6	8	10	26—33	20
«Металлург»	23	5	10	8	21—28	20
«Уралмаш»	24	5	7	12	15—31	17
«Колхозчи»	24	5	6	12	19—36	16
«Спартак» Орд.	23	5	4	14	17—32	14

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 АВГУСТ.
I ПРОГРАММА.

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.55 — «Операца вIашагIкхетар». Р. Вагнер. «Лоэнгрин». Белорусски ССР Пачхаьалкхен академически операи балетеи Доккхача театра спектакль. 14.30 — Документальни фильмай программа. 15.25 — «Исторе оагIонаш». 15.55 — «Са лаьтта, са безам». Дешархой производственни бригадай Ерригсоюзни слетера репортаж. 16.25 — «Верасы» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт. 16.45 — Бераштa — фильм. «Жоп да дехача безама наькъа такилга тIа гIолла» яха художественни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Инде кортамукъален Дента. Кинопрограмма «ЦIаккха а дIаяргйоацеи кердеи Инди». 19.00 — Художественни гимнастиках йола Дерригдунен яхь. «Доше гIоз». Свердловскера передача. (Интервидени). 19.55 — «Со праз дола саг» яха телевизиони документальни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Поэзи» яха альманах. Чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА.

16.00 — Концерт. 17.20 — Киножурнал. 17.30 — Дунен юкъера обозрени (нохчий меттала). 17.45 — «Лаьттан тIаьр юкъе» — документальни фильм. 18.00 — «Лаьттен шу тIа саги» яха документальни фильм. 18.15 — «Кьахт яздаьр саг ва» (гIалгIай меттала). 18.35 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсийи гIалгIайи меттала). 19.00 — «Вайша массанена а тоьаргба малх». 19.30 — «Дешара гом». 20.15 — «Бийса даьхаьала хийла шун бераш!». 20.30 — «Музыкальни киоск». 21.00 — «Вай беш». 21.30 — «Са вокхагIвола воша». Телевизиони художественни фильм.

16 АВГУСТ.
I ПРОГРАММА.

8.00 — «Ха. Информационни программа. 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.55 — «Минута молчания» яха художественни фильм. 10.30 — «Кинонихъбара клуб». 14.30 — «Юртара ди». Кинопрограмма. 15.30 — Музеяшкеи выставочни залашкеи гIолла. 15.50 — «Ека, пимбалаш» — концерт. 16.15 — «Литературни дешараш». 17.05 — «Хьамсара Iалам». 17.30 — «Зурманчаш, ноаш дола моттиг хьайовзийта!» 18.00 — Кердадараш. 18.15 — КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеш — вахаре! «Ялаташ чуэца техника эргаяккхара». 18.35 — «Воронежски аренашка». Воронежера концерт. 19.10 — «Саги закон». 19.40 — Л. Н. Толстой ваь 150 шу дузача Денга. «Берал» яха духхасерийни телевизиони спектакль. Хьалхара дакъа. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Л. Бетховена чIондарга сонаташ». Фильм-концерта премьера. ДIалокх Коган Леонида. 22.35 — «Лакхале яккхара тIалатар». Телевизиони документальни фильма премьера. Чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА.

16.00 — Мультипликационни фильмаш. 16.20 — «Къахьегамца довл сага сий». Механизатор А. Ш. Угурчиев (гIалгIай меттала). 16.30 — «Анаюхе» — Iилман-популярни фильм. 17.10 — Атеистически темаех. «Советски сага вахар — динах юхедиса гIулакхаш дIададахара хьоккхамаш» (нохчий меттала). 17.20 — «Тоджа — Енисей ага...». Документальни фильм. 17.30 — УнахцIено» (нохчий меттала). 18.00 — «Шун письмоех». Концерт (нохчий меттала). 18.35 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсийи нохчийи меттала). 19.00 — «Пятилетка гIишлошъеча». Нурекски ГЭС. 19.30 Къилбаседа-ХIирий АССР «Алан» яхача Пачхаьалкхен халкъа халхарий ансамбла концерт. 20.15 — «Бийса даьхаьала хийла шун, бераш!». 20.30 — «Лирически музыкаш». 21.00 — «Объектив». 21.30 — «Геннаш йоккхий хиннача хана» яха художественни фильм.

РАДИО

15 АВГУСТ.

6.30 — «Шера шозза хоартолаш чуэцара». Сунженски районера передача (эрсий меттала). 6.50 — «АргIанарча политденга» (эрсий меттала). 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.30 — Ашараш. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Концерт (гIалгIай меттала). 8.45 — «Механизированни комплексе бу политически болх». Ипатовски ялаташ леладерий метод лаьца (эрсий меттала). 9.15 — «Дай-ноаноашта дола хьехараш». Лора Р. Мазаева беседа (нохчий меттала). 9.30 — «Къона заманхо» (гIалгIай меттала). 17.00 — «Патриот» — радиовыпуск (нохчий меттала). 17.15 — КПСС ЦК июльски Пленума решенеш — вахаре! «Сомаши баьцадаараши чуэцаш латт». «Чеченингушконсерваплодоовощ» объединенера передача (нохчий меттала). 17.30 — «Юрта боахаме хьалхалаттараштa!». Концерт (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.30 — «Сайрйинара Грозный» (горсете гIолла). 18.30— Ашараш.

16 АВГУСТ.

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.30 — Ашараш (нохчий меттала). 8.25 — Хоамаш. 8.35 — «Яхьа оарцагIйахара низ». Исторически Iилмай кандидата Н. Александрова беседа (эрсий меттала). 8.50 — Ашараш. 9.15 — КПСС ЦК июльски Пленума решенеш — вахаре! РСФСР юрта боахама министра заместителa О. В. Потеряхина беседа (гIалгIай меттала). 9.30 — «ЦхьоагIо йолча дезале» — радиовыпуск (эрсий меттала). 9.50 — Ашараш (эрсий меттала). 10.00 — Ялат чуэцача хьалхалаттараштa дола концерт (эрсий меттала). 10.30 — Экономически знаней болхлой факультет (эрсий меттала). 16.45 — «Тхьамда леладераш яхье баьннаб». Ножай-Юртовски районера передача (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

Хоттаси

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, цхьаццайолча моттигашка лаьгIо догIа а делхаш, къилбаседа - малхбузехьа р а секунда 7—12 метр сиха мух а болаш, фегара температура 22—27, Грозне 24—26 градус йIовхал а йолаш ха хила тарлу.

Кхоанеи ломмен кхоалленаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а енхаш, цхьаццайолча моттигашка лаьгIо догIа а доагIаш, бе-беча оагIонгахьара лаьгIо мух а хьенхаш, фегара температура бийсашка 12—18, деношка къулбехьарча районашка 18—23, къилбаседехьарча районашка 23—28 градус йIовхал а йолаш ха латта мег.

Метеостанци.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-80-71; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

СФ05224. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 5915.